VILNIUS. Sekmadienis, 1928 m. Birželio m. 10 d. II metai.

VISŲ SALIŲ PROLETARAI, VIENYKITĖS!

Pirmyn!

№ — 11 (18)

Kas vergo retežių nedrįsta numest—
Tas laisvas niekuomet nebus! J. Janonis.

DVISAVAITINIS SOCIALDEMOKRATU ORGANAS.

KORESPONDENCIJOS
Adr.. Wilno, Urząd Pocztowy 1.
Skrzynka Nr. 115.
Nr. kaina 20 skt. Užsieniuose dvigubai.

„PIRMYN“
redaguoja
REDAKCINĖ KOMISIJA

Interesantus redakcija priimineja kasdien, išskiriant šeštadienius, nuo 4—6 v. p.p.
Adr.: Kijowska 2—27.

Kur link vairuojama.

Patardami skaitytojams plačiau iš esmes pasiskaityti apie taip vadinamą „naują“ fašistų paskelbtą Lietuvai „konstituciją“ musų brošiuroj: **„Trečioji konstitucija — bus pačios liaudies“**,—mes tuo tarpu pasistengsime bent trumpais bruožais nušviesti tą fašistų politinį žingsnį, ir giliau pažvelgti, kur link jie pradejo vairuoti.

Nuo dienos užgrobimo valdžios į savo rankas, tautininkų partija visą Lietuvos vidaus ir užsienių politiką vedė ta linkme, kad juo labiau sustiprinti savo padetį ir kokiu nors budu priduoti jai tokio teisinio pagrindo, kuris jų įvestai fašistinei diktaturai užtikrintų ateitį. Apie tai visą laiką svajojo mokytos fašistų galvos ir to visomis išgalėmis siekė. Varydami krašte didžiausią demagogiją, siųsdami į kraštą šimtus agitatorių, kurie paruoštų dirvą ir užkariautų krašto daugumos pritarimą jų politinėms reformoms, kurias fašistai mane referendumo keliu įgyvendinti. Bet tas fašistų darbas buvo tuščios pastangos. Jie nieko nepeše ir taip vadinamu—referendumu, kuriam jau buvo viską paruošę i o iš baimes neįvykdė. Jie iš krašto nusiteikusios nuotaikos puikiai matė, kad diena referendumo—tai fašistinės diktaturos galas. Todel tautininkai vėl pradejo tupčioti vietoje ir taip tupčiojo iki paskutinių dienų. Bet tokia painiava ir neaiškumas krašto viduje, kur visus įstatymus pakeitė plikas durtuvas—visiškai pakirto pasitikėjimą Lietuva užsieny, kas sudarydavo labai daug nepatogumų ponams fašistams. Išejimui iš to užburto rato, jie ryžosi paskelbti taip vadinamą „naują konstituciją“ ir priduoti jai galios nuo paskelbimo dienos. Tą viską jie padarė gegužės 25 dieną. Vadinas, nuo tos dienos, visi lig šiol veikusieji pagrindiniai įstatymai, kuriais buvo tvarkoma Lietuva ir su kuriais del svieto akių neva skaitydavosi fašistų banda—dabar visiškai panaikinami, jų vieton įvedami nauji, pačių fašistų pagaminti.

Ko nori atsiekti valdžios užgrobikai taip vadinamos „naujos konstitucijos“ įgevendinimu, ir ar galima ją vadinti konstitucija?

Pirmon eilėn, jie tuo savo politiniu žingsniu nori dar kartą apgauti visą kraštą, kuris jiems nepasiseke apgauti pagalba referendumo. Diktatoriai, puikiai žinodami nuolat kylantį revoliucinį liaudies masių upą, kuris netolimoj ateity **išsilies į revoliucinį veiksmą, šluojantį juos nuo Lietuvos paviršiaus,** — pasiryžo užbėgti jam už akių ir padavanoti taip vadinamą „konstituciją“, kaip tai kadaise darydavo įvairus monarchai, karaliai, kurie matydavo artinantis savo galą. O jau atlikę tą žingsnį ir apdovanoję Lietuvą „konstitucija“, jie nesidrovejo savo spaudoj rašyti ir įkalbinėti Lietuvos piliečius: girdi, ką čia jus prieš mumis kovojate, užmirškit viską, kas buvo; kam jus ruošiates revoliucijai, juk mes irgi esame demokratijos draugai, štai paskelbem naują konstituciją, kuria einant, įvyks nauji rinkimai į Seimą ir jus galėsit išrinkti tokią valdžią, kokia norėsite“. Taip po konstitucijos „dovanojimo“ pradejo kalbėti Lietuvos liaudies budeliai savo spaudos skiltyse, kurie tikrumoj nori įteisinti klikos diktaturą ir **smaugti Lietuvos liaudį dar labiau**. Kad taip, o ne kitaip yra, liudija visa jų vidaus politika ir taip vadinama „konstitucija“, kurios **jokiu budu negalima vadinti konstitucija**.

Kur girdėtas dalykas, kad užgrobusi val-

dzią žulikų šaika parašytų kokius tai „įstatymus“ ir juos patiektų tautai, kaipo konstituciją, t. y., pačius pagrindinius įstatymus, kuriais privalo tvarkytis šalis, visai neatsiklausiant kraštos ar tai tiesioginai ar tai per jo—rinktus atstovus nuomonės del tų pagrindinių įstatymų.

Tuo labiau — argi yra kuo vertas toks svarbus politinis žingsnis respublikoj ir dar taip vadinamoj demokratinėj, ką ir patys fašistai įrašė savo konstitucijoj? Bet čia ir yra šuo pakastas Čia ir slepias visa fašistų gudrybė ir jų grynai monarchistinės politikos tikslai, kurių link jie atvirai pradėjo vairuoti.

Pažvelgę į fašistų konstituciją iš politinio taško, matome, kad po iškabą taip vadinamos konstitucionalizmo, arba tikriau pasakius pseudokonstitucionalizmo (melagniga Konst.), jie nori Lietuvą paversti beveik į absolitinę monarchiją, kurioj prezidentui duodamos neribotos teisės. Nauja fašistų konstitucija einant prezidentas faktinai tampa karalium, į kurio rankas pereina beveik visa vykdomoji valdžia. O Seimas—tai tik nuobodulio žaislelis ponui prezidentui, kuris jį kada nori gali paleisti, o kada nori gali sušaukti Tai kas tokio yra panašaus į Prancuzijos karalių Napoleoną III, kuris iš prezidento sumanė pasidaryti karalium. To paties siekia ir musų diktatorėliai su savo ta „konstitucija“. **Ir tik savo.** Nes fašistų paskelbta konstitucija **nėra ir negali buti tais įstatymais,** kurie **butų padėti Lietuvos valstybės pagrindui ir kuriais butų tvarkomas musų kraštas.**

Labai juokingai, o kartu ir tragingai atrodytų, jeigu kokia nors šaika, sumaniusi pagrobti valdžią į savo rankas ir paskui savo valia, pavidale „konstitucijų“, primesti visam kraštui, visai neatsiklausdama—ar nori to kraštas ar ne. Nebe tie jau šiandien laikai!

Mus vienas džiugina, kad fašistai savo konstitucija atvirai pasakė, jog jie **pakeldami balsavimo teisę iki pilnų 24 metų—atima 240.000 gerlausių Lietuvos liaudies sunums piliečių teises.** Tame skaičiuje jie atima **piliečių teises ir visai Lietuvos kariuomenei,** kuriuos vardu jie vis dar tebsidangsto ir ją apgaudinėja. Tie 240 000 jaunų, revoliucinių jėgų, stos, kaip vienas, pradėtos revoliucinės liaudies kovos avangardan ir sutruškins fašistinių budelių bandą, paleisdami vėjais visas jų konstitucijas.

Jumyse, 240.000 jaunieji Lietuvos piliečiai musų gimtojo krašto ateitis! Jus esate tos kurybinės jėgos, nuo kurių priklauso musų krašto šviesesnė ateitis!

Jus esate tie, kurie stovit Lietuvos nepriklausomos Respublikos sargyboj! Nejaugi jus galite tylėti, kuomet jums atimamos piliečių teisės ir kuomet jus pavērčiami paprastais vergais!? Nejaugi jus galite ramiai žiurėti, kuomet musų gimtas kraštas, kuris praliejo tiek kraujo kovoje su rusų carais dėl savo nepriklausomybės,—vėl butų paverstas po priedanga veidmainingos fašistų konstitucijos į monarchijelę, kurioj ryžtasi ta pati budelių gauja, išmaudžiusi musų šalį per paskutinius metus kraujo ir ašarų klane—toliau šeimininkauti, kaip savo uky!?

Ne! **Arba mirtis tiems 240.000 jauniems Lietuvos liaudies sunums,—arba mirtis tyranams, kurie nori pavergti Lietuvos liaudį.** Kitos išeities nėra!

Jokių kompromisų kovoj su fašistinia diktatura, kurie siekia įvairiais budais sukurti sau lizdą ir įsigyventi musų krašte — negali buti. Jai reikalinga tik vieno: **rankomis paimti už gerklės ir keliais ant krutinės.** Toks tegali buti kovojančios liaudies atsakymas į fašistų jai primesta „naują konstituciją“.

O kuomet liaudis sutriuškins tą diktatorių šaiką, tuomet iš tikrųjų **jai prisieis kalbėti ir kurti naują konstituciją,** bet, žinoma, konstituciją ne iš viršaus, o iš revoliucinių apačių!

Darbo žmonėms.

Fašizmas yra didžiausias darbo žmonių priešas. Fašizmas yra atsiradęs po didžiojo karo, kaipo paskutinė buržuazijos priemonė pasmaugti atgimstantį proletariatą.

Praejusiam šimtmety, po didžiosios prancuzų revoliucijos, Europoj įsigalejo demokratijos obalsis. Jį yra įnešusi prancuzų revoliucija ir taip vadinamas tretysis luomas, kitaip tariant, buržuazija — kapitalistai. Jie susijunge su darbininkais ir, tiesa sakant, jų rankomis nuverte karalių, o kartu su juo ir visą ponija—aristokratiją. Bet tos didžiosios revoliucijos vaisiais pasinaudojo vien tik buržuazija, o savo pagelbininkus—darbininkus, kuriuos jie vadino „sankiulotais — bekelniais“, eme taip pat arba dar labiau išnaudoti. Tiesa, Prancuzija pasidare demokratine respublika; is jos į visą Europą eme plaukti respublikoniški obalsiai, bet faktinai valdžia Prancuzijoj — taj perdem buržuazinei respublika—priklause tik kapitalistam, nes rinkimų teises jie apibreže turtų cenzu; tai yra, balsuoti tegalejo tie, kas turejo ne mažiau nustatyto skaičiaus pinigų, ar šiaip turtų.

Tačiau to paties devyniolikto šimtmečio pabalgoje darbo žmones atgimsta. Ypač sujudo anglų darbininkai; susibure milžiniškomis sąjungomis (tred-unijonai) ir jie iškovojo sau daug teisių iš kapitalistų pramonininkų puses. Per paskutinį imperialistinį karą — į kurį buržuazija, prisidengusi „gražais“ patriotiniais obalsiais, vede pražutin milijonų milijonus tų pačių darbo žmonių, kad jie užkariautų jai naujas rinkas, — sociale demokratija ir demokratine mintis galutinai įsigalejo darbo žmonese. Darbininkai eme vesti *organizuotą* kovą su jų prislegejais ir išnaudotojais-kapitalistais. Visuose kraštuose darbininkai griežtai pareikalavo savo teisių ir veik visuose kraštuose pasieke didelių rezultatų bei palengvinimų savo gyvenimui: socialis apdraudimas, ligonių kasos, darbininkus saugoja įstatymai—vis tai ne taip senai yra darbininkų pasiekta. Aišku, kad tai dar toli gražu ne viskas. Sociales demokratijos ir socializmo tikslas ne vien tik šiokių to-

kių palengvinimų iškovojimas, jos uždaviniai kur kas didesni. Demokratijos tikslas—*visų žmonių lygus* dalyvavimas gyvenime; socialistinis pasaulio sutvarkymas kiekvienam, tai yra, kiekvienam *darbo* žmogui atneš jo laimes dalį.

Ligšiolinis pasaulio sutvarkymas — kapitalistine tvarka, jei ir buvo gera, tai tik mažam skaičiui žmonių Didžiulei daugybei žmonių, kurie nieko arba labai mažai turi, tai tik sunkus, dažnai nepakeliamas jungas, piktoji baudžiava, padengta neva laisvų žmonių susitarimu. Kapitalistinę tvarką galima sau taip įsivaizduoti: visos pasaulio gerybes—tai viena didžiule duonos pluta. Ją apstoję žmones pešasi taip savęs, kad ko didžiausį gabalą išpleštų sau kiekvienas. Daugiau gaus tas, kurs moka geriau kitus pastumti ir jų dalį pagriebti. Aišku, tas, kurs daugiau yra pagrobęs, elgiasi paskui su kitais—nieko arba mažai teturinčiais—taip, kaip jam yra patogiausiai. O kiekvienam didžturčiui, Amerikos rašytojo Wutvordos žodžiais tariant, patogiausia tureti—„kuo daugiausia pinigų ir kuo mažiausiai darbo sau, ir kuo mažiausia pinigų, ir kuo daugiausia darbo kitiems“

Jei aš sveikatos, o kartais ir gybybes nustodamas einu ir už menką atlyginimą dirbu fabrike, kur mano ir mano draugų rankom ir sveikata uždirbtais vaisiais pasinaudos koks pilvočius, jei aš kruvinai dirbdamas ant žemes sklypelio savo uždirbtus pinigus nešu valstybes iždan, o paskui ant mano sprando atsises koks tautinis biznierius ir šaudys mano sunus ir brolius bei pudys po kalejimus už tai, kad jie stveresi žmonems buitį pagerinti,—tai tik delto, kad aš labai mažai turiu arba visai nieko neturiu.

Liki šiol musų tevus ir musų tevų tevus visa gauja „geradorių“ kunigų moke ir liepe klausyti, kad girdi, taip ir reikia ir turi buti, kad vieni gyventų palociuose, o kiti jiems už tai ištikimai tarnautų, kad, tokia jau esanti Dievo valia ir ne jums, girdi, keisti jo šventą tvarką; už tat danguj turesit gražų gyvenimą ir atsikvepsit nuo savo vargų. „Lauk šun e, kol karve padves“.—

Viskas kapitalistiniame pasauly pagrįsta melu. „Kapitalizmo pagrindas—prekyba, tai tik teiseta vagyste“—pasakė Krapotkinas. Kapitalistiniam pasauly viešpatauja apgaule, nera čia žmogaus pasitikejimo žmogui:—vieni apgaudineja ir išnaudoja kitus: turtuoliai beturčius, darbdaviai darbininkus, vyrai moteris, vienos šalies diplomatai - kitus. Kapitalistinio pasaulio pagrinde guli egoizmas—savo naudai kitų išnaudojimas. *„Kova visų su visais“*. Bet tas pasaulis jau nyksta, puva ir žuva; tai yra supratę ir patys buržuaiznes minties atstovai, kaip Špengleris ir kiti, kurie tvirtina, kad Europai ir buržuazinei kulturai ateina galas. I gyvenimo priešakį išeina nauja jega — darbininkija. Jis neša naujus gyvenimo pradus, jis statys naują, gražų gyvenimą. Iki šiol del sunkių gyvenimo aplinkybių negalejo pasireikšti tos kurybines jegos, kurios gludi didžiausiame gyvenimo sluoksny — darbo žmonese. Iki šiol jos buveine buvo *tamsios* lužnos. Dabar darbininkijai atejo eile atlikti savo istorinį uždavinį. Ir štai, ši naujoji gyvenimo jega išneša gyveniman naujus pradus. *Vietoj kovos visų su visais — visų šalių, visų darbo žmonių sankuryba*, kas yra svarbiausias socializmo pradas; vietoj egoizmo, individualizmo — *Kolektivizmas*. Plechanovas, socialistines minties atstovas, savo straipsny „Apie darbininkų judejimo psichologiją“ yra pasakęs, kad proletariato išsiliuosavimo kova visuomet esąs masinis judejimas. Tam yra dvi priežastys: techniška šių laikų gamybos organizacija ir socialė organizacija. Mat, darbininkas, neturedamas jokių gamybos priemonių, parduoda vien tik savo darbo jegą ir, kaipo toks pardavejas, turi labai mažos reikšmes rinkai; jis pilnai priklauso nuo tų, kurie perka jo darbo jegą, kurie savo rankose turi gamybos priemones. Todel, kad išsiliuosuotų ar bent sumažintų šitą priklausomybę, proletarai neturi kitos išeities—kaip tik *susijungti* ir išvien ir stoti į eiles kovoj už buvį. Juo labiau darbininkas nepatenkintas šituo priklausomumu nuo savo išnaudotojo kapitalisto, tuo aiškiau jis supranta, kad jis neišvengiamai turi veikti drauge su kitais darbininkais, kad jam reikia pažadinti jų masej solidarumo jausmą.

Antra priežastis — dabarties technika. Kiekvienas darbininkas pagamina ne visą produktą, o tik tam tikrą jo dalį. Visą produktą padaro daugelis organizuotų gamintojų. Tok u budu proletaras yra tik tada didis (tokia nimeta) ir kuri turi reikšmes tik tada, kai ji yra sudeta su daugelio kitų jegų. Tos dvi aplinkybes apibrežia proletariato psichologiją ir taktiką kovoj su buržuazija Proletarieto judejimas — masinis judejimas, jo kovo — masine kova. Juo labiau yra sujungtos atskirų masę sudarančių asmenų pastangos, juo tikresnis yra laimejimas!

Štai, šita nauja organizuota kolektivine darbo žmonių jega atstatys naują gyvenimą. Pasaulio išganymas yra darbo žmonių rankose, kaip jų rankose gludi darbo jega. Visa, kas yra žmonijos pasiekta—pasiekta darbo žmonių: ar tai proto, ar rankų darbininkų. Tačiau jų darbų vaisiais naudojasi ne jie, o didžturčiai, tie, kurie daugiau moka kitus išnaudoti. Sociales demokratijos ir socializmo tikslas yra — sutvarkyti gyvenimą, kad viskuo, kas yra žmonijos darbais, jos kurybine jega pasiekta, naudotųs ne mažas ponų skaičius, bet visi tie, kurie *dirba*. Žodžiu, kad *darbo* žmones nebebūtų daugiau—*vargo* žmones,—o butų tikrieji *gyvenimo šeimininkai*. Socializmas yra kova su v sais išnaudotojais, su visokeriopu išnaudojimu bendrai.

Prancuzų rašytojas Anri Barbius pasake: „Išganymas tik tuose, kuriuos pasaulis teisia katorginiams darbams, karas skiria mirtin ir kuriems reikalinga tik šviesa“! Stai ką turi suprasti Lietuvos darbo žmones ir visi tie, kurie eina kurti naują gyvenimą. Kaip sakiau, atsiradęs po karo fašizmas yra paskutine buržuazijos priemone vel sunaikinti revoliucinę darbo žmonių jegą. Fašizmas šlykščios letenos pavydale pasklido po visą Europą. Neapleido jis ir Lietuvos. Tik pas mus jis kitoks. Tuo tarpu kai kituose Europos kraštuose, kur yra stambioji pramone ir tuo pačiu stambi buržuazija—fašizmas lyg ir „naturalus“ reiškinys. Pas mus fašizmas yra dirbtinas dalykas, sakau todel, kad jis neturi socialio pagrindo ir turi vien tik smurtišką tiesiog pobudį. Del to lietuviškas fašizmas lengviau nugalimas, negu kitur. Tik nereikia apsileisti, reikia kuotvirčiausiai ir kuogreičiausiai imtis radikaliausių ir griežčiausių kovos priemonių, nes Lietuvoje dedasi baisus dalykai...

Pas mus fašizmas atsidaro del to, kad liaudis nespejo susiorganizuoti, sudaryti tvirtos organizuotos mases. Nors rinkimai, į paskutinį tragingai mirusį seimą, parode, kad liaudis ryžtasi eiti politinio susipratimo keliu į šviesesnę ateitį, bet nachališkos tamsių jegų bamdos jai tą kelią laikinai pastojo, sukaustydamos liaudį fašistines vergijos retežiais. Musų krašto darbo liaudis neturi paprasčiausių dalykų: kaip profsajuzų, socialis apdraudimas, ligonių kasos, darbininkų įstatymų ir t. t., kurie yra visose kulturingose šalyse. Tik viena kas yra paruošta Lietuvos darbo žmonems nuo sunkiųjų darbų pasilseti,— tai garsioji katorga—Varniai, iš kur girdime balsus musų geresniųjų draugų, kruvinai mušamų, kaukinamų ir žudomų. Ar ilgai mes dar duosimes kalejimuose pudytis, ar ilgai dar kęsime šlykščią, kraugerių leteną ? !

Viso krašto priešakyje stojo grobikai, įkinkę savo purvinan vežiman visokias žmonių atmatas bei visuomenes drumzles. Išsipilde pranašystes žodžiai — tautos „vyrai“ kiaulina Lietuvą. Lietuva virto viena

kruvina žaizda. Nuo to, žinoma, daugiausiai nukenčia darbo žmones nes fašistines vyriausybes jie yra atiduodami pilnon išnaudotųjų priklausomyben. Todel jie privalo susiprasti, susijungti ir numesti, pagaliau, tuos vergo retežius nuo skurdo supančiotų savo rankų

Draugai, paduokime vieni kitiems rankas, kad atgaivintume musų žemę, kad išvaduotume nuo skurdo musų žmones!

Proletaras.

Kaunas, 5.V-28 m.

Juo tolyn—tuo blogyn.

Kelių menesių begy, po gruodžio perversmo, fašistai džiaugsmo pagauti, vis kalbejo žmonems apie „naują tautiską erą", kuri išves musų kraštą aukso rytojun. Savo fantazijoj jie kure gražiausias romantiškas pasakas, įkalbinedami žmonems apie ekonominį krasto pagerejimą ir t. t. Bet tikrumoj dejosi visai kas kita. Kiekvienam buvo aišku, kad nuo skambių ir gražių žodžių nepageres nei musų krašto ekonominis gyvenimas, nei visiškai pakrikęs ukis, kuris reikalavo ir reikalauja milžinišku sumų įvairiems gyviems ukio reikalams. Tai gerai žinojo visos pirm tai buvusios vyriausybes, tai labai gerai žinojo ir patys fašistai, kurie savo spaudoj vis raše ligi perversmo apie sunkų ekonominį Lietuvos gyvenimą, apie neapsakomus naujakurių vargus, apie reikalingumą Lietuvai paskolos ir t. t. Be to, tą viską liudija ir tebeliudija pats realus gyvenimas, kuris verte ir vercia šimtus tukstančius Lietuvos gyventojų del nepakeliamo gyvenimo emigruoti į Braziliją, Kanadą ir kitur, ieškot duonos kąsnelio ir ten parsiduodant kapitalistų vergijon. Apie išemigravusių nepakenčiamą padetį labai daug rase ne tik tų emigrantų spauda, bet ir Lietuvos spauda, kuri nušviesdavo, jog išemigravę iš Lietuvos žmones randasi tiesiog gyvuliškoj padety. Bet štai, fašistai pagrobę valdžią į savo rankas ir užgniaužę laisvą spaudą — umai buvo pakeitę savo pirmykščius išvadžiojimus apie sunkų ekonominį Lietuvos gyvenimą ir pradejo rašyti apie neapsakomą jo pagerejimą. Ne vienam kilo klausimas: **kaip ir iš kur taip** umai galejo pagereti ekonominis Lietuvos gyvenimas? Kur išnyko tie tukstančiai didesniuose miestuose esančių bedarbių. Juk Lietuva lig šiol dar iš niekur paskolos negavo ir negalejo suteikti jiems darbo, negalejo suteikti naujakuriams reikiamų ukio atstatymui paskolų. Negalejo tuo labiau nieko realaus padaryti bendram Lietuvos ukio pagerinimui, nes nei su viena valstybe lig šiol nepadare tinkamų ekonominių sutarčių ir, be to, visiškai nealskia vidaus padetimi pakirto pasitikejimą Lietuva užsieny. Gi viduj nepadaryta jokių radikalių reformų, kurios butų išejusios skurstančio ukio sveikatoi. Priešingai, milžiniškos sumos iš lieso valstybes iždo pradetos leisti diktaturos išlaikymui, įvairių šnipų algoms, policijos sustiprinimui ir t.t. Taigi iš kur galejo tas ekonominis gyvenimas pakilti — niekam nebuvo aišku.

Bet štai:—paskutinio pusmečio daviniai aiškiai parode, kad tas fašistų pučiamas ukio pagerejimas buvo tik paprastu muilo burbulu, kuris bematant praskydo. Jau ir pačių diktatorių spaudoj, vietoj optimistinių, pasigirdo labai pesimistiniai balsai apie ekonominį Lietuvos gyvenimą. Nežiurint, kad statistikos daviniai buvo visaip fašistų falšuojami — ir jie pradejo skelbti, kad **įvežimas iš užsienio yra daug didesnis už išvežimą,** t. y., **importas milioninemis sumomis viršija eksportą.** Vadinas, Lietuvos prekybos balansas pasirode pasyviu dar sausio menesy, kuomet buvo didžiausios galimybes ukio produktams eksportuoti. Tautininkai, kaip „geri šeimininkai", griebesi tą spragą zut but užpildyti ir be jokio pasigalejimo pradejo eikvoti pagrindinį Lietuvos turtą—miškus. Naujakuriams buvo skelbiama, kad nera miško trobesiams ir kurui, tuo tarpu įvairiems spekuliantams ir pirkliams miškas buvo parduodamas visą žiemą didžiausiomis partijimis. Ypač buvo parduodamas padarinis miškas, kaip tai: ąžuolai, uosiai ir t.t. Gi puolus miško kainoms, daugybe medžiagos guli dabar sukirata ir puva. Bet nežiurint to spartaus miško eikvojimo—eksportas vis puola. Gi ukio produktai ir gyvuliai, del nesimo ekonomines sutarties su Vokietija, visiškai atpigo ir neapsimoka eksportuoti. Be to, pastarieji dalykai neišlaiko konkurencijos ir su kitų ukio kraštų gaminiais. Ir štai, suvedant paskutinių menesių prekybos apyskaitą, vel gaunasi įvežimas daug didesnis už išvežimą. Statistikos daviniais per paskutinius menesius į Lietuvą **įvežta** iš užsienio virs 25.000.000 litų daugiau, negu **išvežta.** Kuo ta spraga bus padengta ateity — nežinia, nes dabartiniai vasaros menesiai yra kaip tik sunkiausiai ukio kraštui menesiai ir jie nieko negali duoti, kas padidintų eksportą. Vadinas ir sekantieji menesiai duos taip pat pasyvų prekybos balansą. Tokie reiškiniai liudija apie labai sunkų ekonominį krizį, kokį gyvena Lietuva. Kad fašistine diktatura jį pašalintų—nera jokios vilties. Nes fašistines sistemos palaikymui, krašto smaugimui, diktatoriams reikalingos milžiniškos sumos ir jie jos renka pavidale įvairių muitų ir didelių mokesnių, darydami biednesniems gyventojų sluoksniams vis sunkesnį ir sunkesnį gyvenimą. Todel visai nestebetina, kad, esant tokioms sąlygoms, daugelis naujakurių ir smulkesniųjų valstiečių meta savo lušnas ir tukstančiais kas menuo apleidžia Lietuvą vykdami svetur ieškoti darbo. Tas viskas daro gyvenimą kasdien sunkesnį ir blogesnį kaimui, darbininkams ir smulkiems tarnautojams.

Kur savo tokiu šeimininkavimu, be jokios kontroles ir atskaitomybes, nuves diktatoriai Lietuvą—aišku kiekvienam. Ankščiau ar veliau, kuomet jie negales sudurti galo su galu — pavers Lietuvą kokia nors svetimų kapitalistų kolonija, kad tik savo kailį išnešus. Nes prie nieko geresnio jų tokia tvarka musų kraštą privesti negali. Tas visas ekonominio gyvenimo blogejimas, kuris neišvengiamai gali privesti prie kracho — turi itin viskas tas versti susirupinti kiekvieną žmogų del tos tragiškos padeties ir pastatyti jį į tų kovotojų eiles, kurie sutriuškintų tą pragaištingą visais atžvilgiais Lietuvos krastui fašistinę diktaturą. Juo greičiau bus nuversta fašistų diktatura, tuo sveikiau bus Lietuvos ekonominiam ir kartu politiniam gyvenimui.

X. Y.

Kaunas, 22.V.

1. Priešfašistines kovos fronte.

Krikščioniškoji traicė „opozicijoj".

Po gruodžio perversmo, visa šventoji krikščioniška šeimyna: *krikščionys demokratai, ukininkų sąjunga ir darbo federacija* aipejo iš džiaugsmo ir kartu su tautininkais giedojo psalmes apie prasidejusią *naują erą.* Visi tryne rankas is džiaugsmo, kai buvo šaudomi darbininkų atstovai, kai šimtai nekultų žmonių buvo tremiami į Varnius, sodinami į kalejimus. Bet tie fašistinio sugyvenimo medaus menesiai tęsesi ne

ilgai. Pamažu prie bendro lovio „tautiškoji šeimyna" pradejo nebeišsitekti ir piautis tarp savęs del pirmenybes. Ir krikščionys demokratai su ukininkų sąjunga, nenoredami pasilikti mulkiais, pamažu pradejo slinkti „opozicijon". Fašistams ištikima liko vien tik po rinkimų į tretįjį seimą suliesiejusi darbo federacija. Bet krikdemams ir ukininkams, kurie širdyje pritare ir pritaria tautininkų terorui — nesinorejo taip visiškai iš eiti iš valdžios. Taigi jie pradejo svajoti apie plačias koalicijas, įvairius lokarnus. Toms jų svajonems pritare ir liaudininkai. Bet kuomet Petruitis jų svajones pragere ir Bistrui teko begti užsienin — tada jie pasidare dar „griežtesniais" opozicionieriais. Išmoko leisti net slaptus „atsišaukimus" prieš tuos, su kuriais vakar bičiuliavosi. Darbo federacija, pradžioje, tokiu savo tevų elgiasiu labai piktinosi ir p. p. Ambrozaitis, Jočys, Kasakaitis, Milčius labai pludosi savo organe „Darbininkas", kad tautiskai-katalikiškos partijos nesutaisę. Bet štai, paskutiniu laiku, įvyko dar vienas įdomus atsitikimas. Nei is šlo, nei iš to tautininkai parode dantis prieš darbo federaciją ir jos lyderį Milčių, kuris visą laiką buvo valstybes kontrolierium—išmete lauk. Negana to. Pries Milčių sudare bylą ir, kaipo „priešvalstybinį žmogų", pasodino kalejiman, iš kur jam pavyko ligi teismui iseiti už užstatą 10,000 litų. Skandalas.. Jau ir Milčius pasirode esąs *„tevynes išdaviku"*.

Aišku, kad tautininkams buvo nepatogu laikyti federantą kontrolierio vietoj. Nes sąlygoms pasikeitus, jis galejo iškelti visas tas vagystes, kurios šiandien fašistų daromos Valstybes ižde. Taigi jie sumanė atsikratyti nuo jo. Bet mums dabar svarbu ne tas. Mums svarbu krikščioniškos šeimynos „opozicingumas" ir „kova" prieš fašistus. Jie šiandien pasidare jau daug radikališkesni už valstiečių liaudininkų centrą: išmoko leisti atsišaukimus, eina į kaimą su demokratiškais obalsiais, spraudžiasi į kariuomenę ir skelbia „kovą" vakarykščiams savo bičiuliams. Jau daugeliui jų studentams, karo komendanto paredemu, teko apleisti Kauną ir atsidurti Varniuose. O kai kurie pavasarininkai pakliuvo net į kalejimą. Dabar gi fašistų pasielgimas su Milčium, rodo, kad ne juokais fašistai pradeda šukuoti tuos žmones, kurie jiems vakar padejo vogti iždą ir smaugti pažangiąją Lietuvos visuomenę. Tie reiškiniai yra itin įsidemetini. Krikščionių vadai, kaipo realus politikai, pamate, kad liaudis anksčiau ar veliau nušluos fašistinę diktaturą ir kartu visus tuos, kurie tokiu ar kitokiu budu remia tą kruvinęjį režimą. Taigi jausdami vis kylantį revoliucinį liaudies upą ir nenoredami atsisesti kartu su fašistais į kaltinamųjų suolą, —jie perejo „apozicijon" ir šiandien spraudžiasi į kovotojų eiles. Tos atmainos krikščionių šeimynos taktikoj, liepia mums pastatyti klausimą:—ar tą šeimyna iš tiesų pasiryžo kovoti pries fašistus? *Mes atsakome,— kad ne!* Jiems yra svetimas visoks masinis ir revoliucinis liaudies judejimas. Jie yra tokio judejimo prie šininkai, lygiai taip pat, kaip ir fašistai. Bet jie, nuduodami esą „opozicijoj", gali panaudoti tą judejimą savo tikslams ir Lietuvoj įvesti vel įvairių zakrastijonų, kunigų ir davatkų režimą, koks buvo jiems viešpataujant. Todel kovojanti Lietuvos liaudis turi butinai įsidemeti tą krikščioniškos traices veidmainingumą ir nemažiau kovoti prieš juos, kaip ir prieš fašistus. Krikščioniškos šeimynos bičiuliavimasis su fašistais, galejo pakankamai įtikinti Lietuvos gyventojus, kad jie yra tikri spekuliantai ir veidmainiai, kad jiems visiškai nerupi liaudies reikalai ir kad šiandienine jų „opozicija" yra paprastas veidmainingumas. Vesdami kovą prieš fašistinę diktaturą—mes turime vesti kovą ir pries tuos, kurie tai diktaturai padejo sustipreti. O krikščioniškoji šeimyna, kaip tik jai padejo sustipreti.

Todel revoliucine liaudies kova turi eiti obalsiais:

Šalin fašistine diktatura!
Šalin jos pakalikai: krikščionys demokratai, ukininkų sąjunga ir darbo federacija!

Dabartinej kovoj turi buti padarytas galas fašistinei ir klerikalinei reakcijai. Pati liaudis privalo paimti krašto likimą į savo rankas ir įvesti tokią santvarką, kurioj juodoji reakcija butų visiškai sutriuskinta. Tik tuomet, kai kovojanti liaudis apvalys Lietuvą nuo fašistų ir klerikalų, mes galime laukti geresnes ateities.

X Y.

Kaunas, 15. V.

Drauge, ar įstojai jau į priešfašistinę organizaciją „Pirmyn"?

Šiandie, kuomet siaučia visoj Lietuvoj kruvinoji Smetonos—Plechavičiaus Voldemaro diktatura, kuomet šimtai aktingesniųjų žmonių grudami į kalejimus, kuomet simtai vyrų, moterų yra tremiama į varinų koncentracijos lagerį ir tę atiduodami žemos doros ir kriminalistų „čenauninkų" nuosavybej—kaip nori, taip gali juos kankinti: užmažiausį prasižengimą laikyti po kelias dienas menk valgiusius tamsiuose karceriuose, — tera viena mums išeitis iš tos tragiškos gyvenimo padeties — kurti priešfašistines organizacijas ir laikui pribrendus, — nusluoti nuo Lietuvos veido tuos kraugerius.

Tik tada galesime laisvai atsikviepti, laisvai spręsti ir tvarkyti krašto reikalus, pareikšti laisvą žodį, kuomet plevesos krašte pergales veliava su parašu: Šalin fašizmas, tegyvuoja pasaulio darbininkų solidarumas, tegyvuoja laisva socialistine Lietuvos Respublika!

Todel kiekvienas, kuris pasiryžęs šiandienines kančias iš liaudies prašalinti, o tuos kilnius norus įvykinti— privalote darbininkai, tarnautojai, mažažemiai, bežemiai ir moksleiviai nedvejojant ir neatideliojant stoti po priešfašistines organizacijos „Pirmyn" veliavą.

Aš į Draugus kreipiuosi todel, kad ir pats jau esu tos veliavos nariu.

Isgirdęs liaudies aimanavimus, jos verksmus ir kviečiančią padeti jai išsiliuosuoti iš fašistų jungo,—o aš žinau, kad mano jegos yra jai butinai reikalingos, — be jokių dvejonių kuogreičiausiai stojau į issiliuosuotojų eiles.

Aš myliu laisvę ir neapkenčiu to prispaudimo, kuris šiandie lyg kruvinasis smakas, turi musų kraštą apglebęs; noriu, kad gyvenimas eitų pirmyn, kad jis tobulintųs, o nebutų šiandienines fašistų reakcijos stabdomas ir trukdomas. Taigi tas viskas verte mane nuo sios dienos visiškai atsiduoti liaudies išsivadavimui.

Vargą, jo priežastis umai prašalinti — geresnę Lietuvai ateitį ir laisves rytojų kurti, — štai musų neatidetinas dienos uždavinys.

Tik kovos, tik griežtos ir nuolatines kovos budu mes, Lietuvos darbo žmones: mažažemiai, bežemiai ir darbininkai privalome jungti visas savo jegas sutartinai bendram darbui - išnaikinti tą kuriomą fašistų Lietuvai vargą, tą žiaurią priespaudos tvarką ir įvesti naują, daug geresnį ir laisvesnį Lietuvoje gyvenimą.

Šiandie revoliucinis upas jau veržiasi iš prislegtos liaudies sielos, vis kas kart darosi jis karštesnis, tačiau fašistai stengiasi visokiomis žiauriausiomis priemonemis tą revoliucinį upą liaudyje užgesinti, prislegti: daro krašte ne tik pavienius areštus, bet ir masinius, — bet ar mes turime jau to ir nusiminti? Ne! Fašistai visų nepajegs į kalejimus sukišti! O jei ir pakliuva kas iš musų draugų į kalejimą — atsiminkime, kad ne metus reiks tę laukti; tik fašistams jau liaudis turi suskaičiusi gyvenimo dienas:

Tad negaišinkime laiko! Artinkime kuogreičiausiai fašistų paskutinę gyvenimo valandą! Metas visiems mums, darbo žmonems, rimtai pagalvoti, kaip numesti nuo sprando tą žiaurų jungą.

Mes, esantieji dar nepaliesti fašistų rankos, turime ne tik sau tą padaryti, bet ypač ir del tų draugų, kurie jau kovojo už mus ir šiandie jau laukia nuo fašistų kulkos arba žiauriu kankinimų. Atsiminkime gerai, kad mes smerksime savo tolimesnį gyvenimo likimą, jei mes plečia to žodžio prasme darbininkai neišbrisime iš to nelaimingojo gyvenimo, į kuri fašistai nustume po gruodžio perversmo. Tad greičiau į išsiliuosavimo darbą. Priemones musų buviui pagerinti — visiems atsukti durtuvus prieš Lietuvos uzurpatorius.

Taigi nesiduokite, Draugai, savęs apgaudineti ir klaidinti, neklausykite savo priešų, kurie pasakoja gražes frazes, buk mes galime iš tų uzurpatorių susilaukti kada nors geresnį gyvenimą. Ne!

Pagalvokite, Draugai, kiekvienas sveiku savo protu ir jums patiems bus aišku, kad musų buviui pagerinti kito vaisto nera, kaip tik padaryti galas Smetonos diktaturai.

Tad, Draugai, dar kartą pakartoju, perskaitę tą mano į draugus laišką, nuo šios dienos kartu su manim atsiduokite liaudies išsiliuosavimui.

Visokius pasilinksminimus: vakarelius, gegužines — meskite į šalį!

Tik visi, padavę draugiškai vienas kitam ranką, į kilnų ir naudingą darbą — paliuosuoti Lietuvą iš fašistines priespaudos jungo!

Laisves draugas.

Taurage
28.V 1928 m.

Sekime fašistus ir jų kruvinuosius darbus.

Nuo pat 1926 m. gruodžio perversmo fašistai su kademais užsedę žmonems ant sprandy pradejo lupti jų dvigubą kailį. Daugelis tų šlykščių darbų ir provokacijų, kokias jų pavaldiniai prieš nieko neatsakydami daro kaimuose ir provincijos miesteliuose — dar lig šiol neiškilo aikšten. Bet kitose vietose jau tie dalykai pradeda aišketi. O kad dar labiau prispausti žmones ir apsisauguoti nuo jų priešfašistinio veikimo — jie pradejo statyti naujus kalejimus, kaip tai Utenoj ir kitur. Kam tie nauji kalejimai statomi? — Žinoma, kad darbo liaudžiai, kuri nenori vilkti fašistinio jungo ir stengiasi jį numesti nuo savo pečių Kalejimai statomi visiems tiems, kas drista pratarti laisvesnį žodį, kas nepasiduoda kruvinųjų smurtininkų norams.

Štai keli atsitikimai iš musų uteniškių padanges. Fašistai kademų padedami mete ir meta po šiai dienai iš įstaigų visus tuos tarnautojus, kurie neįstojo į jų partijas. Nežiurint į tai, kad daugelis tokių šalinamų tarnautojų yra sąžiningi ir teisingi, bet fašistai juos įvairiais budai apšmeižia ir duoda vilko bilietą. Utenos apskrity iš pasienio policijos išmesta visa eile policininkų—tik už tai, kad jie per rinkimus balsavo už kairiąsias partijas ir kad, atvaž avus baro viršininkui *A. Juodžiui*, policininkas jam pasirode vienmarškinis ir be diržo. Del tokių priežasčių paliuosuoti sekantieji policininkai: A. Kakštelis, B Lekavičius, K. Kulbokas, A. Graužinis, Švogžlys, Subačius ir VI rajono viršininkas K. Drogunavičius. Kai kurie iš jų turejo apleisti gimtąjį kraštą ir begti užsienin ir, žinoma, fašistų apšaukti „išdavikais". Dabar mes prisižiurekim į taip vadinamus „Tautos gynejus". Vienas iš jų musų apskrity yra tulas p. *Žemaitis*, Utenos apskr. pasienio policijos V rajono viršininkas: buvęs Sidariškių dvare ir dabar perkeltas į Foniškį į I rajono viršininkus. Budamas Sidariškių dvare, pasikviete par save *Vaitkevičių Vincą* iš lenkų puses, kaipo lietuvį, ir kaip visuomet fašistai daro—kaipo budeliai—tai jie pasielge ir su Vaitkevičium. Pradžioje Žemaitis jį nugirde, privaišino ir pradeda jam įrodineti, kad jis nužudytų policininką K Kulboką ir kitus pabegusius ir kad už tą *„garbingą"* darbą, padaryta tevynes labui, bus apdovanotas geromis dovanomis. Be to, įtikina, kad perejus i mus — Lietuvos pusę užtikrinta ir garantuota gera vieta ir iš vyriausybes už pasidarbavimą busiąs suteiktas Gedimino ordenas. Taip prikalbejęs įduoda revolverį, sistemos „Parabelis", apmokina kaip su juo veikti, duoda 25 šovinius su dviem apkobom ir, palaiminęs „garbingam „žygiui", išleidžia.

Nors Vaitkevičius ir sutiko pasidarbuoti „tevynes labui", bet mane galvoj visai ką kitą. P. Žemaitis gerai žinojo, kad Vait., budamas blaiviam stovy, vargu ar jo planus įvykdys; todel dave jam išsigerimui dar 4 dorelius. Bet vis delto, Vaitkevičius to nepadare, o iš Žemaičio tik pasityčiojo, kaip iš niekšo Tai štai kuo užsiima pasienio policijos virsininkai ir kokiais budais pelnosi sau Gedimino ordenus. Įsidemekime gerai visus tuos niekšus, kad žinotume, kaip atejus laikui su jais pasielgti. Visi sekime fašistų darbus ir kelkime juos aikšten.

S Budetojas

Utena, 20.V-28 m.

„Lietuvos Žinių" ir Amerikos „Sandaros" dėmesiui.

„Lietuvos Žinios" ir Amerikos liaudininkiška „Sandara" talpino provokatoriaus Majaus straipsnius, kuriuose, tas fašistams parsidavelis, Lietuvos socialdemokratinę emigraciją šmeiže šlykščiausiu budu. Einant Majaus laiškais, tilpusiais kauniškese „Lietuvos Žiniose" ir amerikoniškoje „Sandaroje"—kovotojai prieš fašistinę Smetonos valdžią, kur kiekvienas pats asmeniniai yra dalyvavęs sukilime, buvo nupiešti neidejiniais, svetimai valstybiai parsidavusiais išgamomis. Bet „Lietuvos Žinios" ir Sandara", kurios sakosi irgi esančios prieš fašizmą, su noru pasieme Majų sau už nuolatinį bendrabarbį ir dejo jo straipsnius prieš mus, kaip savo patikimo vienminčio be jokių rezervų. Šlykštesnius straipsnius Majus dejo „Sandaron" po slapyvardžiu „Žemaičių Meška".

Mes savo laikraštyje plačiai nušvieteme purviną išdaviko Majaus fizionomiją. Šiandien niekam nepaslaptis, kad Majus provokatorius. Bet liaudininkiškiems Lietuvos ir Amerikos „patriotams" apie jų bendramanį ir bendradarbį Majų pat tenyme šį kartą dar sekantį dokumentelį, kurį mes gavome šiomis dienomis. Mes gerai žinome, kad jis nepatiks nei „Lietuvos Žinioms", nei „Sandarai", nors težino tų dviejų laikraščių skaitytojai, kieno straipsniais jie penami.

Čia talpiname pareiskimą, atsiustą „Pirmyn" redakcijai dviejų mažažemiu iš Šilales valsčiaus—Jono Butkaus ir Jonu Sirvydo, kuriuodu Majų gerai pažįsta ir su juo kartu, pereitą rudenį, slapstesi nuo fašistų Žemaitijos miškuose. Tuodu draugu tuomet saugojo Majų ir padejo jam pabegti į Vokietiją. Todel juodviejų žemiau dedamas pareiškimas jokiu budu negali buti laikomas šališku.

Laikraščio „Pirmyn" redakcijai

Jono Butkaus ir Jono Sirvydo

pareiškimas.

Kadangi atsargos kapitonas Majus spaudoje skelbia, kad jis yra griežtas priešininkas Lenkijos ir sako-

si pabegęs iš Vilniaus į Berliną del tos priežasties, kad Plečkaitis parsidavęs Pilsudskiui, — tai mes vardan tiesos pareiškiame kas seka:

1) Atsargos kapitonas Majus, pereitų metų rudenį, po Taurages sukilimo, slapstesi su mudviem kartu Žemaitijoj ir mudviem nekartą pasakojo, kad reikia deti pastangų, kokiu nors budu išbegti į Lenkiją, o ten bus lengva gauti pagelbos iš Maršalo Pilsudskio, kurs pats esąs socialistas ir esas didelis fašistų priešas;

2) Majus sake, kad reikia prasyti lenkų kariuomenes, su kuria mes galetume fašistų valdžią nuversti;

3) Kap. Majus sake, kad jeigu lenkų valdžia nesutiktų duoti savo kariuomenę mums, tai jis išduosiąs lenkų valdžiai visas žinias apie Lietuvos kariuomenes jegas ir ginklų sandelius, nes jis žinąs viską iki paskutinio šautuvo—ir tegul tuomet lenkai ima Lietuvą;

4) I musų pastabą, kad lenkai jeję į Lietuvą gali neišeiti, atsake: „Kad jam šis vistiek, nes po lenkais dar geriau;"

5) Kapitonas Majus, besislapstant Rietavo miškuos, rode žamelapyj kur yra Lenkija ir pasakojo, kokiu budu iki jos nueiti.

Sitą pareiškimą tvirtiname savo parašais.

Butkus Jonas.
Sirvidas Jonas.

1928 - V - 7.

Manome, kad dabar liaudininkiškoms „Lietuvos" Žinioms" ir „Sandarai" „patriotinis" jų bendrabarbio provokatoriaus Majaus veidas bus dar aiškesnis.

Perskaitęs „PIRMYN"—duok kitam!

SUKILK LIAUDIE!

Ei, liaudie, tamsiosios Lietuvos,
Sukilk, nebekentek ilgiau!
Nuversk tironų viešpatystę,
Ir pakvepuok nors kiek laisviau!

Ziurekit,—kruvinus centus,
Kuriuos uždirbat taip sunkiai;
Smetona išpleše iš jusų —
Ir pralebavo sau ramiai

Kovotojų neber ne vieno —
Kalejimai visi pilni,
Ei, liaudie, juk tavo jie vaikai —
Kodel išgelbet neskubi?!

Iš visų kruvinųjų centų,
Diktatoriai perkas dvarus;
Klebonams jau pritruko centrų
Jie tuoj paims visus laukus!...

Vien kraujas kankinių ant žemes!
Ir girdis motinų rauda!...
Lavonų lupos šaukia prakeikimo
Ir nenutyla aimana.

Už ginklų vyrai! Ko nusimint?!
Juk jusų rankos ateitis, —
Išgelbes muse tik sukilimas,
Ir po nakties diena užšvis!...

Visi isvieno, nors vetros užia, —
Kerštingas kraujas mus širdies!
Atneškime šviesos bakužems,
išverskime kalejimų duris! ..

J. Beduonis

1928. III. 25.

2. Laiškai iš Vakarų Lietuvos.

1

Pas mus Kaune yra visokių kuriozų, bet apie juos parašysiu veliau. Dabar visi užiimti Amerikos lietuvių priemimu. Taigi norisi ir man apie tai šį tą parašyti „Pirmyn" skaitytojams.

Amerikiecius lietuvius atminus, reikia pasakyti, kad jų priemimams ir vaišinimams Voldemaro valdžia nesigaili pinigų Šerimui ir girdymui leidžiami tukstančiai litų. Tačiau amerikiečiai svečiai labai nustebinti tokiais priemimais ir su nepasitikejimu žiuri į dabartinę tvarką Lietuvoj. Jiems, pratusiems prie amerikoniškos laisves, lietuviški varžymai žodžio, spaudos, susirinkimų atrodo keisti ir nesuprantami. Kai kurie užjurio svečia spelioja, kad dabartine fašistine Lietuvos valdžia todel amerikiecius lietuvius taip iškilmingai priima, kad tikisi pas juos pasipinigauti. Kiti nieko nesako. Išgeria valstybines, užkanda ir važiuoja į kaimą pas savuosius „informuoties". Tat dar labai neaišku, kokie bus tų iškilmingų vaišininimų rezultatai. Voldemaro valdžia turi vilties, kad gausiai pavaišinti amerikiečiai prades ją myleti ir gerbti, bet pesimistai tvirtina, kad iš tų pelų—nebus grudų. Amerikiečiai lietuviai pažinsią vilką avies kaily ir atitinkamai reaguosią į fašistų bandymus juos pasigauti į savo bučą.

Tiek apie amerikiecius lietuvius. Dabar galiu pranešti, kad pas mus jau po didžiųjų iškilmių. Gegužes 15 dieną buvo atšvęsta pompoziškai su kariuomenes paradais, dainomis, veliavomis, eisenomis ir kitomis ceremonijomis. Tautininkai gegužes 15 dieną padare savo šventę ir į visus meginimus per ją pažymeti steigiamojo seimo sukaktuves—reagavo su didžiausiu pasipiktinimu. Susirinkusiems steigiamojo seimo atstovams leido išgerti arbatos, bet kai jie pradejo kalbeti apie iškilmingą posedį, tai policija jiems parode bizuna ir papraše pasiskubinti su arbatele

Parado aikštej defiliavo Smetona, Voldemaras Plechavičius ir jų pakalikai. Žmonių parado pažiureti buvo susirinkę daug, bet „valio" aidejo retai ir tai tik korporantų užimtose pozicijose. Plechavičius, bejodinedamas aikštej, pamete savo kepurę, kas publikoj buvo sutikta su dideliu pasitenkinimu. Užtat žmones labai gailejosi nukritusio nuo arklio ulano, kurs nusigandęs beglojo po aikštę ir nežinojo, kur dingti. Teks nabagui nuo Plechavičiaus ir kitų karo satrapų. Įdomų vaizdą sudare ir vienos kanuoles sugedimas. Spardesi apie ją arkliai, spardesi .. ir pasispardę—dui atgal iš parados aikštes. Jei tiketi žmonių kalboms, tai tie visi atsitikimai esą blogi ženklai dabartiniems Lietuvos valdovams.

Kauniškiai plačiai komentuoja ateitininkų demonstraciją per „Nuvainikotos Vaidelutes" vaidinimą gegužes men. 14 d. ir per jų pamaldas gegužes 15 d. studentų bažnyčioj. Po vaidinimo minia iš 3,000 žmo-

nių sauke „valio“ autoriui Putinui, režisieriams, artistams, kilnojo ir amerikiečių atstovus ant rankų. Bet kai kažinkas iš publikos sušuko: „valio prezidentas Smetona“, tai tą šukį palydejo gardus juokas. Reikšmingas atsitikimas. Katalikai jau nebepripažįsta nuo dievo paeinančios valdžios ir kelia protestą. Gegužes 15 d. rytą ateitinikimai demonstratyviai perejo Laisves Aleję, pasimelde savo bažnyčioj ir, net ne kreiva akimi nepažvelgę į tą pusę, kur vyko kariuomenes paradas, išsiskirste namo. Tautininkai labai piksta ir žada „molokososus“ pamokinti. Reikia tiketis, kad greitu laiku pagyves ir pąįvaires Varnių koncentracijos stovykla, padides Kauno sunkiųjų darbų kalejimo gyventojų skaičius, o provincija susilauks naujų „apaštalų“. Pradžia jau padaryta. Ateitininkų karštuoliai: Galaliauskas, Baniulis ir kiti jau atskirti nuo savo alma mater. Vieni ilsisi pas savo mamas, o kiti su savo idejiniais priešais diskutuoja politiką Varniuose.

Pažangiųjų persekiojimas Lietuvoj tęsiamas toliau. Jų suemimams ir kankinimams dabar surastas naujas budas. Nepatinkamą asmenį pavadina „pleckaitininku“ ir be jokių rezonų kiša į kalejimus. „Sekmadienis“ buvo paskelbęs, kad Lietuvoj per vieną naktį buvo suimta net 200 „plečkaitininkų“. Paskui kiti laikraščiai paaiškino, kad suimta tik dvidešimt ir dar keli. Tačiau „Sekmadienio“ redaktoriai gal ir neapsiriko, tik per greit savo informacijas paskleidė. Kratos ir suemimai eina toliau. Tat galima tiketis, kad bus suimta ne 200, o keli tukstančiai, kuriems jau statomi ir nauji kalejimai. Fašizmo orgija tebetęsiama visu smarkumu ir tuo tarpu nera vilties, kad ji greit baigsis. Tačiau vargu jai pavyks supančioti laisvąją mintį, kurios salininkų skaičius kasdien auga.

P. Z.

Kaunas 22. V.

Kelios mintys apie taip vadinamą visuomenę.

Kiekvienam sąmoningesniam ir galvojančiam žmogui aišku, kad tik atsilikusioj, dvasinio skurdo slegiamoj, primityvej visuomenej yra pakenčiamas tas režimas, kurį mes dabar Lietuvoj turime. Eina svarbus musų gyvenimo klausimai — visuomene tyli, jos „intelegentija“ sliaužiuoja, gi diktatoriai ir visokio plauko parazitai suka sau lizdus ir rengiasi ilgiems laikams viešpatauti ir misti iš kruvino liaudies prakaito. Tokiose sąlygose parazitai turi didelio palinkimo daugintis ir veistis. Štai, kad ir pastarųjų laikų daviniai, aiškiai sako, kad valstybinese ir visuomeninese įstaigose kas penktas žmogus — šnipas ir fašistų agentas. Visiems jiems mokamos dvigubos algos, aprupinami kuogeriausiai. Stebetina kad į tuos šnipus, provokatorius itin skverbiasi jaunoji Lietuvos karta, einanti mokslus: karininkai, studentai, moksleiviai ir šiaip jaunimas. Tokio baisaus jaunimo užnuodijimo, tur but, niekur nera ir nebus. *Jaunimas — šnipai ir parazitai!* Žinoma, tas jaunimas, kurs pateko į fašistų nagus. Juk tai yra didžiausia tragedija, kurią tenka pergyventi Lietuvai.

Arba, kur rasti visuomenę, kuri butų taip godi ir smalsi ant visokių medalių, ordenų ir papuošalų? Štai, fašistai išdalino 50.000 blekų ir dauguma jomis džiaugiasi priskabnę Gediminus ir riečia nosį į aukštą. Šitas pažibų ir garbes godumas liudija, kad Lietuvos visuomene nepertoliausiai nuejo nuo laukinių tautų. Juk visokių giminių Afrikos negrus Europos kapitalistai taip pat priviliodavo blizgučių pagalba ir vesdavo parduoti, kaip vergus, Amerikos plantatoriams. Už blizgutį, kartais stiklo šmotuką — Afrikos negrai nustodavo laisves. Tą pat šiandien mes matome ir Lietuvoj.

Juk tai labai liudna, kad Lietuva, po 10 metų taip vadinamo nepriklausomybes gyvenimo—šiandien kenčia tokią spekuliaciją išnaudojimą, mulkinimą ir t. t. Tai Lietuvos liaudžiai, kuri kovojo su caru, kurios sūnų kaulai puva Sibire—šiandien vel statomi nauji kalejimai, vietoj to, kad statyti įvairias mokyklas, kulturos įstaigas, liaudies namus ir t. p. Bet to nera. Kuomet diktatoriai parode 50.000 blekinių ordenų, padirbtų už liaudies pinigus, tai taip vadinamai Lietuvos „intelegentijai“ pradejo varveti seile ir jie visai pamiršo apie tai, kas dedasi musų krašte. Ištiesų, ar ta visuomene šiandien nepanaši tiems negrams, kurie už blizgučius parduoda savo laisvę ir eina amžinon vergijon.

Smetonos, Voldemarai žino, kuomi galima užbovyti primityvius pap asto nusiteikimo žmones, todel kabina medalius už tų pačių žmonių centus pirktus ir džiaugiasi iš musų visuomenes tamsumo ir nayvumo.

Arba, kad ir šitas faktas. Visur šaukiama: „mes be Vilniaus nenurimsime“! O faktai sako, kad Voldemarai senai ir be Vilniaus nurimo ir tik mulkina visuomenes akis, skleisdami melagingus obalsius. Tai rodo visa fašistų derybų eiga su Lenkija. Tam, kad tą viską užmaskuoti, kad tą viską paslepti ir pasiteisint liaudies akyvaizdoje — fašistai ruošia įvairius provokacinius triukus. Kuomet atvyko Kaunan Lenkų delegacija ir ėjo derybos *„... Vilniaus“*—visuomene tylejo. Diktatoriams tas tylejimas pasidare nejaukus, nes jie nežinojo, ką tai reiškia ir kuo tas gali baigtis. Ir štai, kad pertraukus tą kerstingą visuomenes tylejimą del tų labai neaiškių derybų — patys valdžios agentai organizuoja protesto demonstraciją prieš lenkus. Visas šnipų lizdas, kuris šiandien sudaro „Neo-Lithuanijos“ korporaciją, eina ir manifestuoja, šaukdami Voldemaro kabinete išdirbtus obalsius. Policija neva vaiko demonstraciją. Ar ne juoviaga? Kam gi tos visos provokacijos ir spikuliacijos! Gi Lenkų delegacijai išvykstant iš Kauno, stoty tų pačių korpurantų į vagoną metomi kiaušiniai ir šaukiama: „Valio Smetona“. Vadinas, patys muša ir patys rekia. Patys veda derybas su Lenkija reikalaudami už Vilniu desimts milionų dorelių ir patys prieš lenkus protestuoja.

Visi šitie faktai liudija, kaip baisiai ir šlykščiai demoralizuotas jaunimas, kuris veik daugumoj yra žaislu fašistų rankose ir su kuriuo fašistai kaip nori, taip ir žaidžia.

Paskutiniu laiku Smetona su Smetoniene, lydimi burio karininkų, pradejo raiti jodineti užmesty ir nuo to laiko pradejo leisti taip vadinamus „įstatymus“. Pirmas tų „įstatymų“ — amnestijos įstatymas, išleistas rusų caro pavyzdžiu. Vyriausias Tribunalas „išaiškino“, kad nesant Seimo, jį pavaduoja prezidentas (Pav. Petrulio byloj ir kitus). Šitokio išaiškinimo tik ir telauke fašistai. Smetona pavaduoja Seimą, jis atstoja pačią lietuvių tautą—taip išaiškino Tribunalas, kuriame sedi kvalifikuoti juristai, profesoriai. Tribunalas, aukščiausioji teismo įstaiga, atsigule prieš fašistus ant pilvo ir pateisino smurtą. O taip vadinamoji „visuomene“ tyli. Iš to reikia daryti išvadas, kad jokios visuomenes Lietuvoj nera, jeigu ji matydama, kas dedasi šiandien Lietuvyj, tyli ir nieko neveikia.

Bet šiandien, ten apačiose, kur dabar landžioja šnipai ir provokatoriai, kur siaučia žiauriausias teroras — ten bresta ir auga labai sparčiai revoliucines jegos, kurios mokes nusikratyti nuo slykštaus ir dvokiančio purvo. Jokios provokacijos ir terorai neįveiks tos jegos. Šių dienų Lietuvos šlykštumui ateis galas, kaip gales atejo Rasputinams, carams ir juos apsupančioms bandoms. Pas mus nera oficialiosios visuomenes! Ji parsidave ir supuvo. Bet mes turim tik sveiką liaudį, mokančią dirbti ir kurti. Joje gludi tos revoliucines jegos, kurios perblokš fašizmą. Klausimas tik tame,

kaip greit liaudis sugebes susiorganizuoti, suburti visas priešfašistines jegas ir išsilieti paviršium viską gaivinančia revoliucine audra.

Meteoras.

Kaunas, 25. V.

Laiškas iš Tauragės.

Sį laišką is Taurages gavo vienas politinis emigrantas. Kaip matyti iš laiško, jis rasytas motinos, kurios vaikai sedi kalejime. Ji lauke gegužes 15 d. grįžtant vaikų Bet apsigavo nebage: Smetonos amnestija pasirodo buvo negeresne, kaip 1905 metais caro manifestas, kuriuo caras dave žmonems „laisves" Rusijoj plačiai dainuoti:

Car ispugalsia, dal manifest:
Miortvim svobodu, živich pod arest.

Redakcija.

Taurage, 1928 met. gegužes 16 d.

Brangus Drauge!

...Apvaikščiojant gegužes 15-tą Tauragej jokio gražumo nebuvo. Mieste gatvemis į kapines vare visų mokyklų mokinius, gaisrininkus, šaulius, o be jų, ejo dar davatkų burys, policininkai naujoj uniformoj:—labai panašus į velnius su ragals ir jojo keli raiti iš Lomių kaimo. Šventes atminimui cerkves kalną perkrikštijo „šaulių aikste".

Ir mes slinkome paskui—laukeme ką paskaitys. Kiti radio iš Kauno klause. Bet nieko gero nesužinojome. Amnestijos nesulaukeme. Negali brangų daiktą dalinti visiems — tik geriems žmonems: vagims ir razbalninkams, tokiems, kaip jie patys yra. Apie politinius—ne žodžio.

Visos laukeme vaikų iš Šiaulių kalejimo pargryžtant; ne viena nesulaukeme. Dabar lauksime visų jusų parvažiuojant. Brangus drauge, ar manote jus nors kada pas mus pargryžti? Ar man laukti jus su pietumis? Jeigu žinočiau kada, visiems pagaminčiau ir pasitikti ateičiau. Daug mus yra toklų, kurių akys pratyso belaukiant...

Sudiev, drauguži! Širdy daug yra. Skaudžiuos... sunku rasyti. Todel dovanok, kad taip mažai rašau.

Jusų...

P. S. Per naktis pas mokinius ejo kratų daryti: ieskojo, kam amnestiją duoti. Neradę — taip ir paliko.

Jusų...

Kalinio laiškas iš Kauno sunkiųjų darbų kalejimo, nuteisto už dalyvavimą sukilime penkiolikai metų.

Mielas broli!

Sveikinu tave ir linkiu tau garo gyvenimo ir sveikatos. Aš tavo laišką gavau. Ačiu tau už tai, kad atrašei. Pas mane nieko naujo. Gyvenimas toks, kaip kiekvieną dieną, be jokios permainos. Su draugais suelnu kiekvieną dieną per pasivaikščiojimą. Jie tau siunčia labų dienų. Mes visi laukiam greito pasimatymo. Pas mus kalejime gyvenimas nekoks, o ypač dabar, kai atšilo: dar blogiau, kai žiemą. Kameros žmonių perpildytos tiek, kad oro visai maža, o pasivaikščioti leidžia tik vieną valandą dienai...

Tavo brolis...

Kaunas, 5. V. 1928.
Sunkiųjų darbų kalejimas.

3. Fašistinėj Lietuvoj.

Fašistai dirba.

Mums rašo:

Iš L., kad fašistai organizuoja „trejukes", t. y., kuopeles iš trijų asmenų. Vienos tokios „trejukes" priešaky stovi mokytojas N. N. (pavarde žinoma). „Trejukej" yra ištikimiausieji fašistų asmens. „Trejukes" tikslas: — jeigu žmones prieš Smetoną sukiltų, tai savo apylinkej išžudyti visus aktingesniuosius veikejus.

Iš S. Kad vietiniame šaulių bury susidare slapta fašistų grupe „jačeika", kurios uždavinys—išstumti iš burio Smetonos valdžiai nepatikimus šaulius. Kilus gi sukilimui, suimti visus įtariančius šaulius ir šiaip žmones ir be jokio pasigalejimo žudyti. Ta fašistine „jačeika" per rinktines vadą gavo kulkosvaidį ir didelį kiekį šovinių.

Red. prierašas. Iš tų žinių matome, kad Smetonos valdžia tvirtai pasiryžusi valdyti Lietuvą ir toliau įvairių „jačeikų" ir kulkosvaidžių pagalba. Bet tiems galvažudžių bureliams nepavyks nuslopinti revoliucines liaudies valios. Draugai! Visų pareiga sekti fašistų darbus, jų visa slaptą organizavimosį ir kelti aikštėn, kad žinotumem, kur priešai slepias ir iš kurios puses galime buti netiketai užklupti. Prieš tokias fasistų „jačeikas", visų parelga organizuoti taip pat slaptus revoliucinius kovos burius, kurie galetų sudaryti rimtą atsparą toms fašistinems jačeikoms. Tai kiekvieno antifašisto šventa pareiga. Nes jeigu liaudis snaus, jeigu nieko nedirbs — tai mes susilauksime dar žiauresnio režimo, kurio atsikratyti bus labai sunku.

Iš Tauragės.

Nauji areštai.

Balandžio menesį suimtas darbininkas Albrechtas Antanas is Kebliškių kaimo, Taurages valsčiaus. Policija Albrechą baisiai kankino, reikalaudama, kad jis isduotų, pas ką slapstesi ir kad prisipažintų dalyvavęs sukilime. Su juo kartu suimti: mažažemis A. Jurgila iš Getkantalių kaimo ir stambus ukininkai — Paulauskis iš Lankininkų kaimo, Samoškai is Kebliškių ir Vismontai iš Kelmynes kaimo. Visi suimtieji buvo policijos ir šnipų kankinami, o dabar išvežti į Šiaulių sunkiųjų darbų kalejimą.

Budeliai.

Žymesnieji suimtųjų kankintojai yra sekantieji Taurages policininkai: 1) Grigutis, 2) Lukošius, 3) Bekmonas, ir 4) Šimkus. Be to, iš Margiškių kaimo Nuoka.

Red. prierašas. Sie eiliniai policininkai, suprantama, yra tik aklas įrankis tikrųjų kankinimų kaltininkų. Jau neminant oberbudelį Smetoną, mes turime pažymeti, kad tiesioginiai už kankinimus Taurages atsako dar ir šie ponai: apskrities viršininkas, policijos vadas, komendantas ir Siaulių Apygardos Teismo Valstybes Gynejas. Policijos veikimas jų visų tiesioginej priežiuroj, ir jie — nera jokios abejones — visi tiems kankinimams netik pritaria, bet patys policijai įsako kankyti.

Vainikai ant nužudytųjų kapų.

Už Taurages miesto, ant Juroš upes kranto, yra bendras pirmųjų Smetonos budelių nužudytų sukilelių kapę. Ten ilsisi amžinu miegu musų draugai: Mikulskis, Odojevas, Paulikas, Burneckis, Lekavičius, Gudjonis ir Kazlauskas.

Nors kapo vieta sulyginta su žeme ir policijos užginta net tą vietą lankyti, bet tauragiečių širdys ją gerai žino. Naktį, į gegužes men. 1 d., didvyrių, mirusiųjų del darbo žmonių laisves, kapas buvo vel vainikais papuoštas.

Policija radusi išpuoštą kapą apdejo jį sakomis ir vainikus sudegino. Vainikus sunaikino policininkas Šimkus.

Smetonos „amnestija".

Vieton amnestijos Smetona dave tauragiškiams veltui pirtį — gegužes men. 11 d. moterims, o 12 d. vyrams. Darbininkai pirties, žinoma, neprieme, sakydami, kad švarus ir be pirties, ir pasiųle fašistams patiems nusiplauti savo kruvinus nagus.

Gegužes men. 15 d. per apvaikščiojimą fašistams mitingavo Taurages pusadvokatis Urbutis.

Išdavikas

Gauta žinia, kad Oką Juozą iš Minkštpaučių k. ir Rimkų Joną iš Pužiškes k. išdavęs Šp. M. iš Trakšeliskių k. Taur. v.

Taurages šnipai.

Mums praneša, kad Taurageje šnipų vadas Janikavičius Gegužes 15 d. „apsimaskieravęs" jodinejo su policininkais šnipineti. Jam padeda šnipineti: mokytojas A. Gulbinskis, katalikų bažnyčios vargonininkas Driginčtus, Jonaitis, Blincrubiene ir iš Mažonų kaimo (Taurages valsčiaus) Ivanauskai.

Žymesnieji Eržvilko Šnipai šie:

1) Vidurines mokyklos mokytojas Blažys,
2) Eržvilko katalikų bažnyčios vargonininkas Batorius Stasys,
3) Eržvilko vaistininkas Malakauskas Jonas, kilęs iš Ežerenų (slaptas šnipas),
4) Iš Dirvonų kaimo šauliai broliai Januskai — Vincas ir Petras.

Papilys, Biržų apskr., Bendrai visoj Lietuvoj „švaros" savaite praleista kuopuikiausiai. — pasistengta ir pas mus. Gegužes men., iš 10 į 11-ta naktį, padaryta krata politiniais tikslais pas Joną Narbutą, mok. J. Vilminį, Edv. Trečioką, J Variakojį ir St. Naktinį Nieko nerasta Visi areštuoti ir nuvaryti į Biržus; ten išlaikyti parą be maisto kalejime, paskiau nuvaryti į nuovadą „tardymui". Po tardymo ejo „vilinimas" lazdomis, nagaikomis ir kitais „šventais" įrankiais. Muše „komisaras" Vaišnora, nuovados pavaduotojas Zalatorius ir keli nežinomi žvalgybninkai. Mineti asmenys tiek buvo sumušti, kad vos begalejo pareiti į namus. Savo kraugeriškais darbais jau visur pagarsejo K. Vaišnora ir polic. Zalatorius.

Gegužes 15-ta praleista ramiai. Papily buvo paskelbtas „didelis" mitingas, bet menkai kas tesusirinko. Fašistukui Varanauskui agituojant rankomi niekas neplojo ir per himną nesiime kepurių. Už tai policija pravede keletą bylų.

Pas mus šnipineja girininkai, mokytojai ir šiaip „inteligentai". Naktimis saugomi įtartinesnių asmenų butai. *J. B.*

Kauno Apygardos Teismo Valstybės Gynejui.

Pareiškimas.

Mes, Kauno sunkiųjų darbų kalejimo politiniai kaliniai, demokratiškai nusiteikusių grupe, pranešame Tamstos žiniai, kad nudientnese sąlygose švęsdami 15 gegužes šventę, kaipo demokratiškos. Seimo susirinkimo šventę, — skelbiame vienos dienos badavimą, tuomi reikšdami protestą prieš tuos, kas savavališkai sulauže teisetumą ir paniekino demokratizmą, paneigdami lygiąsias visų apsisprendimo teises.

Vardu polit. kal. demokratiškai nusiteikusių grupe.

Plautiškiai (Linkmenų valš.). Kaimuose šiandien piliečių sprandais juodo įvairius fašistų užleisti pasturlakos ir piktšašiai, kurie užsiima provokacijomis; paskui nekaltus žmones areštuoja, kankina ir pudo kalejimuose. Provokatoriai, budami užglušintose kaimose ir žinodami, kad niekas už jų darbus jų nebaus—naudojasi didžiausiomis teisemis. Pora savaičių atgal, pries masinius areštus, Plautiškiuose ir į musų kaimą atvyko pas *Vincą Ginžauską* jo laukiamieji svečiai: Kuktiškių V nuovados virsininkas *Dambrava* ir Saldtiskių nuov. padejejas Petr. Ninenas. Jie visi čia pragarseję samagongos varyme. Kad nebutų į tarimo, tuoj Ginžauskas su Ninenų išvažiavo į krumus už Jokubakalnio. Neilg trukus, grįžo su samagonkos bonkutemis ir čia prasidejo jų balius. Susidę prie siltos ir gardžios cukrines: Ginžauskas, Leleiva, Kazys Veidrikas,—jie visi, gurksniuodami šiltąją samagonkelę, kalbejosi apie savo busimuosius „didvyriškus" darbus.

Ir kuomet prasidejo musų kaime kratos, suprantama, kuriam tikslui pas tą „prietelių" Ginžauską buvo daromas balius.

Ir iš tikrųjų, vos praslinko tik kelios dienos nuo jų baliaus, kaip toj kaime buvo padarytos kratos ir keliatas žmonių buvo suimta ir išvežta į kalejimą kankinimams.

Utena. Utenos apskrityje nuo 10 iki 20 d. gegužes siaute visame krašte dideles fašistų daromos kratos. Tas žmonių terorizavimas varomas ir ki po šiadienai. Labiausiai buvo kankinamai Tauragnų ir Linkmenų valsčiai. Savo tą terorizavimo darbą nekaltų žmonių atlieka šiaip: policija važineja automobiluose po 6 — 10 asmenų ir privažiavę kaimą, apstato sargybomis, kad prasikalteliai neišbegtų, ir daro kratas, ieškoma prieš fašistiniame veikime žmonių. Bet ar užtikrinti žmones, kad jie savo tame darbe ieško tikrai „prasikaltelių" politiniame veikime. Ne! Užtenka menkiausio dalykelio, kame yra tuoj įtariamas priesfašistiniame veikime—o tada nemažai nukenčia nuo tų budelių.

Ypatingai policija kratas daro Tauragnų valsč. — stučių ir Strazdų kaimose. Nemažiau siaučia kratos ir Linkmenų Valsčiuje — net po kelis kartus kai kurioj vietoj: — Kvirdeikių bažnytkiemy, Ginčių ir Plautiškių kaimuose. Ypatingai žmonių terorizavime pasižymejo policininkas fašistas Nivenas. Už tuos sako „gabumus" liko pakeltas net į nuov. padejejo laipsnį. Pasižymejo žmogus!

Plautiškių kaime areštuoti broliai Pumpučiai — Vincas ir Julius. Buvo arestuotas ir tevas, bet matyt, negalejo kuo apkaltinti — liko paleistas.

Pasityčiojimas ir nauji kankinimai.

„Amnestija".

Iškilmingai skelbta ir kalbeta apie amnestiją. Visuotinoji, vadinasi, pilna amnestija bus gegužes 15 — Lietuvos Nepriklausomybes peskelbimo dienoje. Labai gražus darbas — visai vykusi diena parinkta. Reiškia, gegužes 15 dieną bus dovanota bausme nusikalteliams. Taip galvojo Lietuvos pilietis skaitydamas apie garsinamą amnestiją. Bet, štai į galvą piliečiui staiga dingt mintis: „kas gi tas bausmes dovanos ir kam"? Kokie tie nusikalteliai? Juk Lietuvos liaudis niekuomet negali dovanoti Smetonos—Pleahavičiaus—Voldemaro saikai už sušaudymą drg. Mikulskio, Mažeikos, Miškinio, Nadzeikos, Odovo, Vezinbergio ir šimtų kitų nekaltų žmonių. Taipogi negali buti užmiršta jų kankinimai, vykdami žvalgybos agentų, vogimas valstybes turtų ir negirdetas pažeminimas Lietuvos piliečių ir Lietuvos Respublikos. Perdaug dideli, perdaug biaurus ir niekšingi darbai, kad Lietuvos žmones suteiktų jiems amnestiją.

Tai kokiems gi nusikalteliams bus dovanotos bausmes? Paklausykite. Štai grupe niekšų, pasivadinusių save Lietuvos valdžia, užsimane dar kartą pasityčioti iš liaudies. Priesaikos laužytojas, vyriausias ir iždo vagių žmogžudžių galva Smetona, teikesi dovanoti „bausmes nusikalteliams". Giliau pagalvojus ir įsižiurejus į Lietuvos gyvenimą—šitoji amnestija savo turiny yra sekanti:

„Maloniai dovanojama bausme Lietuvos piliečiams, papildusiems sekančius nusikaltimus:

Kurie vadino mus, tautininkus, priesaikų laužytojais;

kaltino mus aikvojime (vogime) valstybes turtų;

agitavo pries mus už sulaužimą Respublikos konstitucijos, įstatymų ir už paneigimą piliečių teises:

nepadejo mums šaudyti nekaltų žmonių, nebuvo paklusnus valdžiai ir nedavinejo žvalgybai žinių apie savo kaimynų nuomonę;

kurie stengesi grąžinti Lietuvai kenksmingą teisetą tvarką.

Pagal didumo bausmių musų malone taikoma sekančiai: užmušti piliečiai atleidžiami visiškai nuo bausmės, pasodintiems katorgon iki gyvos galvos — pusę bausmes atleidžiama; turinteji 20 metų katorgos gauna jau tik 15 metų ir t. t. Piliečiai, pasodinti kalejimuose ar koncentracijos stovykloje Varniuose, pries kuriuos žvalgyba dar iki šiam laikui nepajege sufabrikuoti bylų, bet kurie, silpnai sveikatai esant, visviena negyvens kelių menesių—paleisti visai laisvais ir atiduoti policijos priežiurai".

Taip, „mielaširdingas" Smetona „dovanojo" politiniams nusikalteliams bausmes. Paleido 59 asmenis iš tų, kuriems, prie didžiausių žvalgybos pastangų, negalejo sudaryti bylų, bet tokių „nusikaltelių" (be jokių faktinų įrodymų) dar kankinasi Varniuose apie 200 ir tiek pat įvairiuose kalejimuose jau nuteistųjų leitenantų „teismais".

Kratos, areštai, kankinimai.

Ruošiant virš minetą „omnestiją", Smetonos — Plechavičiaus—Voldemaro valdžia galando dantis naujoms aukoms draskyti. Kankinimo įrankiai (elektros mašineles, geležiniai lankai galvai spausti, gumines lazdos, įvairios lentos ir t.t.) skubiai paruošti naujam darbui. Ir tuo metu, kaip jau buvo galutinoj redakcijoj paruošta „amnestija", gegužes 11—12 d. buvo duotas slaptas įsakymas žvalgybai ir policijai padaryti generalinę medžioklę ant Lietuvos piliečių. Pirmiausiai „darbas" pradetas miestuose. Pulkai šnipų su policija landžiojo naktimis iš vieno namo į kitą. Viską išverte, iškniso. Kai kur net grindis suarde. Vis viena ar „rado" ką, ar ne, bet numatytą auką policija griebdavo ir varydavosi į žvalgybą, kur jau daromas yra „tautiškas tardymas". Apsidirbę miestuose šnipų gaujos su stipriais buriais ginkluotos policijos puole kaimus. Automobiliais arba padvadomis atvažiavę šitie „tautiški" didvyriai apsupdavo nužiuretą „griešną" kaimą ir prasidedavosi medžiokle. Išgąsdinti—moterų ir vaikų verksmai ir klykimas girdisi toli apylinkeje. Budeliai, tankiausiai girti, daro savo „valstybinį darbą". Bet kaime sunkiau sekasi, nes nera galimybes apstoti visus namus ir kelius. Kaimynas kaimynui praneša apie smetoninkų užpuolimą. Gretimas kaimas, išgirdęs kili smą užpultųjų budelių, stengiasi gelbetis. Visi jauni vyrai slepiasi, nes nežinia, kurį griebs įsiutusi gauja.

Išviso žvalgyba sugriebe įvairiose vietose apie 200 žmonių. Visus juos kaltina priguleiime prie slaptos organizacijos, kurios tikslas yra nuversti Smetonos—Plechavičiaus — Voldemaro diktaturą. Areštuotų tarpe yra net įvairių legalių organizacijų narių. Suimta daug ir socialdemokratų. Žinoma, žvalgyba ~~paleido~~ į „darbą" savo tautiškas kumštis ir kitokius įrankius. Ateina žinių apie žiaurius kankinimus. Žveriškai muše areštuotus Kybartuose (jau buvo rašyta apie tai „Pirmyn" 10). Skuode socialdemokratą Endriušką taip nukankino, kad iš policijos buto į stotį (veže į kitą kalejimą) paguldyta vežime nuveže. Iš suimtųjų piliečių Utenos apskr. kankinant reikalauta, prisipažinimo palaikyme rysių su Liet. polit. emigrantais Vilniaus krašte. Retas kuris suimtųjų nebuna kankinamas. Skaitytojau, nebuk nayvus ir neklausk: argi prokuratura nedriaudžia šitokių inkvizicijų? Atsimink š. m. Mariampoles Apyg. Teisme žvalg. Vežio ir kitų bylą. Įrodyta buvo simtais faktų, daktarų liudymai, **teismas: — už kankinimus, areštuotų moterų žaginimą visus žvalgybininkus išteisino.** Taigi po liudnų gyvenimo patyrimų retas kas iš sumuštų kreipiasi prokuraturon, nes dargi ir noredamas—ar drįs prokuroras užstoti už Smetonos priešą. Taip iš viršaus globojama ir giriama darbuojasi „tevynes labui" „tautiška" žvalgyba. Vel nauji šimtai mažų vaikų ir nelaimingų moterų, netekę globejų, lieja ašaras. Nauji vaitojimai ir skausminga rauda girdisi iš musų nelaimingos tevynes—Lietuvos. Taip viešpatauja Smetonos—Plechavičiaus—Voldemaro šaika.

Jaunieji vyrai, šeimynų globejai, argi lauksite sudeję rankas iki smetoniniai budeliai uždarys jus į kalejimą ir ten kankins: raudami nuo galvos plaukus ir laužydami kaklus? Jeigu dar nepriguli į slaptą revoliucinių partizanų burį, jeigu jusų kaime ar miestely dar nera to, tai tuojaus tą padaryk. Įsigyk ~~ginklą ir ko~~ daugiausiai kulkų. Ir kuomet sužinosi apie užpuolimą „tautiškais" budeliais savo kaimyną, eik jam į pagalbą, arba jei užpuls tave, tai varyk budeliui kulką į kaktą ir ginkis iki paskutiniųjų jegų, kaip kad senoveje žmones gynesi nuo kryžuočių, totorių ir kitų priešų. Tegul kiekvienas krumas, ravas (grovis) ir trobesis bus ginkluota liaudies partizanų tvirtove, tai budeliai greitai išsilaužys dantis ir jų viešpatavimui bus galas.

Juozas Paplauskas.

Gegužes 25 dieną fašistai paskelbe Lietuvai „Naują Konstituciją". Kas nori žinoti, ko fašistai savo ta konstitucija siekia— butinai turi skaityti ir platinti Genių Dedes knygutę „TREČIOJI KONSTUCIJA — BUS PAČIOS LIAUDIES" kuri tik ką išejo iš spaudos.

Lengvas uždarbis ir pigi nakvynė.

Nors žemiau aprašomas atsitikimas įvyko balandžio menesy, bet aikštėn jis iškilo dabar Todel, žinodamas šį faktą, aš noriu patiekti jį spaudai, nors ir suveluota, tačiau jis yra itin charakteringas ir įsidemetinas liaudžiai, kuri dar ir po šiai dienai megsta bučiuoti kunigeliams į rankas ir klausyti jų kiekvieno žodžio.

Kad palenkus kaimiečius savo pusėn — tai Smetona dažnai kviečia pas save ištikimus kunigus, per kuriuos stengiasi pasiekti savo tikslo. Instrukcijas ir nurodymus tiems kunigams paprastai duoda ponia Smetoniene, kuri pastaruoju laiku Kaune labai pragarsejo savo „cnotomis". Minetą menesį Kaunan atvyko pas „Tautos vadą" Smetoną *Kirdiškių* parapijos kunigas J. Breiva paviešeti ir pasitarti del bendro savo avelių mulkinimo. Po pasitarimo, svečias buvo pakviestas prie kartų stalelio ir per vieną naktį išloše 18.000 litų. Išlošęs tokią sumą dvasiškas tevas buvo pakviestas pasilikti dar vienai nakčiai. Bet antra naktis jau tokia laiminga nebuvo. Ji buvo daugiau maloni, nes kunigeliui Breivai ponia Smetoniene teike visokius patarnavimus už ką jai sumoketa atgal tie 18.000 litų. Kokie tie patarnavimai buvo — palleku spręsti patiems skaitytojams. Man tik norejosi iškelti aikštėn musų „tautos vadų" ir „ganytojų" darbelius, kad žmones pamatytų ir įsitikintų, kas per vieni šiandien jiems ant sprando atsisedo. O tokių darbelių p. Smetonienes globoj — šiandien begales.

Tau kvailas, žmogeliau, išganymas peršamas ant aukštybių, o „ganytojai" ir „tautos vadas" linksminas žemej! Ar ilgai taip bus!?

R Kazys.

Kaunas, 22.V 1928 m.

4. Vilniaus krašte.

Apverktini faktai.

„Pirmyn" skaitytojams jau daug kartų teko skaityti labai liudnų žinių apie lietuviškus Vilniaus bendrabučius ir jų vedejų nežmonišką elgesį su besimokinančiu jaunimu. Tos žinios buvo pačių moksleivių verkiančios sielos balsas, kurie nepakeldami viešpataujančio režimo bendrabučiuose, raminosi bent nušviesdami savo padetį skaitančiai visuomenei ir tikedami, kad jų jaunos sielos sugeltas balsas bus išgirstas. Bet jaunimo balsas - buvo balsu šaukiančiu tyrose. Niekas į jį nereagavo, niekas neatsiliepe, nežiurint į tai, kad Vilniaus lietuvių tarpe yra ir tokių žmonių, kurie skaito save pažangiais, teisingais, laisvai galvojančiais ir stovinčiais ar stovejusiais Vilniaus krašto lietuviško sąjudžio priešaky. Man bent lig šiol nežinoma, kad jie butų padarę kokius nors žingsnius tai padečiai ištirti, iškelti aikštėn tuos visus liudnus reiškinius ir prisideti tokiu ar kitokiu budu prie jų pašalinimo. Turint tą jų tylą galvoj, reikia skaityti ir juos nemažiaus atsakomingais del tų visų liudnų įvykių tuos, su kurių žinia tie visi reiškiniai vyko ir vyksta ir kurie tuos reiškinius vykdo. Nes jie visi kartu suemus yra kaltininkai to, kad daugumoj lietuviškų Vilniaus bendrabučių auklejimo pagrindan yra padeta *barbariška rykštes pedagogika, ir kad iš taip auklėjamų mokinių gyveniman tegali išeiti įvairus invalidai.* Jie visi nesa didžlausią atsakomybę už besimokinančio jaunimo ateitį, kuris faktinai yra viltimi *to krasto lietuviško samonejimo ir judejimo. O kaip ir kokiose* sąlygose tie vilties žiedai — jaunimas yra auklejami, tegul skaitytojai, be to, kas jau buvo rašyta, sprendžia iš tų žemiau išdestytų faktų. kuriuos su didžiausia širdgela ir liudesiu, rašančiam šias ailutes, tenka nušviesti.

Vilniuj, Filaretų g. 30 yra lietuvišku moksleivių bendrabutis, kuriame vedejauja tula Adele Mackevičiute. Nekartą iš tos gatves gyventojų teko girdeti labai negražių atsiliepimų apie to bendrabučio šeimininkę. Buvo pasakojama, kad vedeja minetą bendrabutį tiesiog pavertusi į šlykštų burdaką, kur, kas šeštadienis susirinkę jos pažįstami, kelią afiniškas nakteles ir puotauja iki gaideliams pragiedant. Dar labiau mane stebino, kad tą linksmą kompanijelę sudara: mokytojas J. Navickas, mokytoją M. Tarleckaite, gyvenanti nuo Vilniaus už 20 kilometrų ir kas savaite atvykstanti keletai dienų Vilniun, ir tulas Juotautas, taip pat vedejas kokios tai lietuviškos prieglaudos. Man pradžioje nenorejosi tiketi, kad butų taip moraliai sukiužę kai kurie lietuviai mokytojai, kad net apleisdinetų pomokas ir už 20 kilometrų vyktų kas sąvaitė pasišvenčiuoti. Tuo labiau nenorejosi tiketi, kad tai pasakojo ne lietuviai. ir aš ryžausi tas žinias kur tik galedamas patikrinti. Pasirode, kad dargi tokie žmones, kurie „kairiųjų" Vilniaus lietuvininkų skaitomi klerikalais, davatkomis— man visą tai patvirtino ir praše iškelti spaudoj. Ir štai ta laimingoji ketveriukes kompanija, nutraukdami nuo bendrabuty gyvenančių mokleivių geresnį maisto kąsnelį ir versdami juos net pasnikauti tam tikromis dienomis, akyvaizdoj jaunų moksleivių, kelia afiniškos nakteles, puotauja, užia, neduodami moksleiviams užmigti ir kartu juos demoralizuodami.

Jau pakaktų to, kad padaryti sau isvadas, kas tai per aukletojai ir mokytojai, kurie vietoj to, kad praleisti laiką su vaikučiais, kelia įvairias orgijas. Bet štai, dar vienas tame bendrabuty gegužes pradžioj įvykęs faktas, kurį ištirti, regis, buvo atvykęs net pats kun. Čibiras. Gegužes men. 3 dieną, to bendrabučio mokiniai praše vedejos, kad jį leistų juos nueiti pasivaikščioti į Belmontą. Vedeja mergaites leido, o berniukams liepe eiti nešti malkas. Berniukai pasipiktinę tokiu vedejos neteisingu pasielgimu—atsisake nešti malkas. Tuomet vedeja jiems nedave pietų ir neleido bendrabutin. Vaikai, neturedami kur dingti, nuejo sodan ir susedo esančioj ten budelej. Ta proga vedeja pasikviete pas save mokyt. J Navicką, kuris kaip „Vilniaus Varpo" Nr. 5, rašo turįs ilgą *mokytojavimo praktiką* ir todel galįs buti pakeltas į aukščiausiąją mokytojo kategoriją. Atėjęs tas „išsipraktikavęs" mokytojas į minetą bendrabutį, kad numalšinus „streikuojančius" liaudies mokyklos mokinius—pradejo rodyti visą savo ilgų *mokytojavimo metų pedagoginę praktiką.* Tuoj pasikviete pas save į kambarį 10 metų mokinelį Vl. Vileiką ir pradejo žiauriausiai musti: per galvą, per šonus ir t. t. P. Kraujalio organo žodžiais tariant, „pradejo vykdyti pedagoginę praktiką", kurią per ilgus mokytojavimo metus įgijo. Gerokai apdaužęs V. Vileiką, dar dviem valandom paklupde ant kelių ir paskui dave valgyti. Moksleivis, matydamas sode alkanus savo draugus, norejo ir su jais pasidalyti duonos kąsnelių. Pastebejęs tai p. Navickas, vel pradejo mušti Vileiką ir storai rykštei sulužus pradejo *spardyti kojomis—ir sparde tol, kol pasirode kraujas ir mokiniui ant šlaunies iššoko guzas,* kurs, regis, ir po šiai dienai tebera.

Po to, mokiniai, nežiurint, kad jie buvo atejęę *kelis kartus atsiprašyti,* nebuvo įleisti per visą naktį bendrabutin ir turejo nevalgę šalti lauke. Ir taip trys nuejo į Panamius—vienas įlindo šuns budon,

kiti, išsiskleidę, kitur praleido naktį. Sutikęs naktį klajojančius be pastogės vaikučius, seminaristas Murinas nuvede bendrabutin. Vedeja pradžiojo jį išbare, kam jis *kišas į svetimus reikalus,* bet veliau mok. Narkevičiui leido pernakvoti ant grindų valgomajam kambary. Pusryčių ant rytojaus taip pat nedave. Pavalgidinus pietus, vedeja nuvede mokinius pas kun. Bieliauską. Vedant gatve stumde ir koliojo. Kristaus mokslo skelbejas Bieliauskas su našlaičiais vaikučiais visai ne taip pasielge, kaip kitados Kristus su vaikais. Jis tuojau liepe Narkevičiui, Kusteckui ir Petrauskui apleisti bendrabutį, visai neištyręs paties dalyko. Vadinas, mazi *našlaičiai išmesti gatven, kur jų laukia skurdas ir badas.* Regis, kad vieną iš jų p. Juotautas atidave kokiam tai dvarininkui per piemenį, iš kur jau tas vaikutis pabego; o kitus du padare savo tarnais. Gi Murinas, už tai, kad užstojo savo jaunesnius draugus, turejo pasiaiškinti Komitetui; ir dar nežinia, kuo tas jo „įsikišimas" baigsis.

Be to, kaip teko patirti, vaikai minetam bendrabuty yra labai dažnai mušami ir blogai maitinami. Tie, kurie iš jų kaipo ligoniai pakliuvo barakan, džiaugiasi, kad ištruko bent valandelei is to žiauros kalejimo. O regis, kad vienas mokinys dar ir šiandien nežinia kur dingo po tų muštynių. Nežiurint, kad kun. Čibiras buvo atvykęs ištirti dalyko, bet jokių realių žingsnių nepadare, o tik išgyre vedejos pasielgimą.

Negi ištiesų šitaip tas dalykas ir baigsis? Kaip tenka patirti, pasirodo, kad ta visa linksmoji kompanija jau gerokai mušdavo vaikus ir Trinapolio bendrabuty. Idomu žinoti, kokia bausme laukia tų barbarų, kurie taip nežmoniškai elgiasi su mažais vaikais, kurių islaikymui yra skiriamos visuomenes lešos? Kur šiandien dingti tiems našlaičiams išmestiems į gatvę? Nejaugi juos galima daužyti iki kraujui ir metyti į gatvę, jeigu jie yra neturtingi našlaičiai? Nejaugi krikščionių akyse to yra verti nekalti vaikai, kad juos kiekvienas mulkis, kaip kokius šunis, galetų trankyti savo sadistiškų instinktų patenkinimui? Juk tai yra *didžiausia geda visiems Vilniaus lietuviams, geda lietuviškai taip vadinamai visuomenei, jeigu ji daleidzia šitokius dalykus mokyklose ir bendrabučiuose.* Šiandien kultūringose šalyse jau yra netik žmonių, *bet ir gyvulių globos draugijos.* Ir už tokį pasielgimą su gyvuliais kulturingoj šaly, kaip mokyt. Navickas ir ved. Mackevičiute pasielge su moksleiviais — jiems tektų atsidurti kalejime. Bet Viešpatie! Kur cia lyginti kulturingų šalių gyvulių padetį su nelaimingų Vilniaus lietuviškų moksleivių padetimi! Tie barbarai už tokius pasielgimus ne tik kad nera baudžiami, bet priesingai, jie laikomi atsakomingose vietose ir jų darbai katalikų bažnyčios kunigų, kaip: p. p. Kraujalis, Čibiras, Bieliauskas ir kiti yra slepiami ir toleruojami. Jeigu pas „Ryto" draugijos pirmininką, kurio žinioj yra mok. Novickas ir mineta bendrabučio vedeja, yra šiek tiek *ambicijos, žmoniškumo, teisingumo ir tos krikščioniškos meiles, kurią jis skelbia kitiems,* — tai jis butinai už tokį pasielgimą minetus asmenis turi atleisti iš užimamų vietų. Nes to reikalauja ne tik jo, bet ir visos „Ryto" draugijos, kuri stovi Vilniaus krašto švietimo priešaky, — garbe. Jeigu to „Ryto" valdyba nepadarys ir jeigu ji spaudoj nepasiteisins del minetų apverktinų faktų—tai reikia skaityti, *kad visa „Ryto" valdyba priešaky su kunigu prof. Kraujaliu tiems barbariškiems darbams solidarizuoja ir pritaria, ir kad mokinių mušime yra daug didesniais kaltininkais už p. Navicką ir Mackevičiutę.* Nes tai yra neleistinas ir nedovanotinas dalykas. Mes pilnai daleidžiame, kad švietimo srity gali buti valdybos pareiškiama ta ar kita tendencija, tas ar kitas subjektyvumas, *nors tokiems reiškiniams švietimo darbe taip pat neturetų buti vietos,* bet kad „Ryto" draugijos valdyba, kuri nesa atsakomybę už lietuviškas mokyklas ir bendrabučius visame Vilniaus krašte, duotų vietą tokiems dalykas auklejimo srity kaip p. Navicko ir p. Mackevičiutes pasielgimai — jokiu budu negalime daleisti! Tokie reiškiniai žemina lietuviškų mokyklų ir bendrabucių garbę svetimtaucių akyse, mažina jų prestižą ir pakerta bi kokį pasitikejimą, kas itin kenkia visam lietuviškam švietimui Vilniaus krašte. Čia yra ne politika ir aš neturiu *jokių politinių, tikslų paliesdamas tuos nemalonius reiškinius.* Bet rašau vardan paprasto teisingumo, žmoniškumo ir tos širdgelos, kuri kyla nuošaliai stovinčiam žmoguje ir stebinčiam tokius tikrai tragiškus faktus, nuo kurių daugely atvejų priklauso lietuviško sąjudžio ateitis Vilniaus krašte. Jeigu tokie reiškiniai vidujiniame to krašto lietuvių kulturos darbe bus toleruojami, jeigu jie nebus išraunami su šaknimis, — tai tas žudys iš vidaus lietuvišką judejimą ir neduos jam moraliai sustipreti. Tokių Navickų, Mackevičių, Juotautų ir Tarleckaičių, kurios apleidineja be jokios priežasties pamokas, mokytojų tarpe atsiras ir daugiau, (o jų yra ir dabar nemaža) ir jie matydami, kad jų vadai už tokius darbelius nebaudžia — duos dar didesnę laisvę savo žemiems instinktams, pasiteisindami ilgamečio mokytojavimo ir auklejimo praktika ir nuo to, žinoma, tik kentes švietimo darbas, kentes visas judejimas. Tokiose sąlygose jokiu budu neišaugs žmones, kurie galetų ateity buti rimtais darbininkais. Tuo itin turi susirupinti visi tie lietuvininkai, kuriems ištiesų rupi švietimo ir auklejimo darbas ir negali tokių reiškinių tylomis leisti pro akis. Ne vieta tokiems asmenims bendrabuciuose ir mokyklose, kurie per savo ilgą auklejimo ir mokytojavimo praktiką teišmoko mušti vaikus, kelti įvairius šunbalius ir apleisdineti pamokas. Nes tai yra ne aukletojai ir nemokytojai, bet paprasti šarlatanai.

Pr. An.

Vilnius, 29.V.

Penkių dienų įspudžiai.

I.

Išvengimui tų nesusipratimų, kokių galima laukti, is puses lietuviškų Vilniaus „valio" patriotų, sąryšy su mano ekskursija po Švencionių apskritį, as pirm negu aprašineti ekskursijos įspudžius, tariu ir tiems ponams porą žodžių.

Visiems žinoma, kad taip vadinamieji Vilniaus lietuvininkų visuomenes opinijos profesionalus „reiškejai" ir to krašto lietuviškojo sąjudžio „vadai", pirmaeiliai bi kokių idejinių vertenybių spekuliantai, — prisidengę zoologinio patriotizmo skraiste ir apsišarvoję pigia demagogija,—išdirbo link kitaip galvojančių žmonių tokias pažiuras, kokias šiandien vargu bau rastume laukinių tarpe. Tie Kristaus mokslo darkytojai, atsiprašau, „išpažintojai" susidurimą ir — **tik susidurimą** su polit.-emigrantais — priskaito prie vienos iš didžiausių nuodemių, kurią papildžiusieji gali susilaukti labai realios bausmes. Butent: mokytojai gali buti atleisti iš vietų, mokiniai pašalinti iš bendrabucių; visai neatsižiurint į tai, kad toks susidurimas galejo buti pripuolamas ir neturintis jokių politinių ar šiaip kokių nors tikslų. Taip bent yra nusistatę ponai valio„ patriotai" neoficialiai ir pusiau oficialiai. Nors tas reiskinys yra labai liudnas, bet su juo prie dabartinių sąlygų tenka skaitytis, nenorint padoryti jokių nemalonumų visai nekaltiems žmonems.

Kadangi apie mano ekskursiją žino ir „Ryto" draugijos pirmininkas p. Kraujalis, - nes su juo man teko buti kartu visai atsitiktinai Pežemiškio kaimo mokytojų suruoštam lietuvių moksleivių vakarely, apie ką yra jau parašyta net „Vilniaus Varpo" paskutiniame Nr.,— tai aš laikau už pareigą pareikšti visuomenes žiniai,

kad mano ekskursijos, kurias dariau ir kurias esu pasiryžęs daryti po visą Vilniaus kraštą, neturi jokių politinių ir agitacinių tikslų. Jos buvo ir bus vien tik noras susipažinti su to krašto liaudies gyvenimu, papročiais, kultura... Be to, noras susipažinti su lietviškos kalbos tarme tame krašte, užsirašyti vieną kitą gyvos kalbos žodį, kurs nera vartojamas literaturinej kaboj, užsirašyti vieną kitą liaudies dainelę, pasaką ar originalesnį padavimą. O jeigu man darant ekskursiją priseina visai pripuolamai susidurti su lietuviškais mokytojais, kurie, kaip geriau pažįstą tą kraštą, man padeda susiorientuoti apystovose, — tai aš jiems už tai esu labai dekingas ir tame nematau jokio jų prasižengimo, už kurį jie galetų butų baudžiami ar bariami. Priešingai. Man bent atrodo, kad jie atlieka tikras liaudies mokytojų pareigas, padedami žmonems, norintiems susipažinti su liaudies gyvenimu. Ir pono „Ryto" draugijos pirmininko, vartojančio, ar žadančio vartoti prieš tokius mokytojus kokius norins agresivinius žingsnius, prasyčiau visa tai tureti galvoje ir, be to, neužmiršti vieno, kad aš atlankau tuos mokytojus visai jiems manęs nekviečiant ir visiškai nesistengiu užmegsti su jais kokių nors ryšių, ar pakreipti juos ton ar kiton pusen. Nes tai man yra visai nesvarbu ir nera mano ekskursijos tikslu. Be to, bi kokį politikavimą tokiu metu aš pats skaityčiau didžiausiu prasižengmu ir pažeminimu to nuoširdaus vaišingumo ir draugiškumo, kurį man teko sutikti iš tų mokytojų puses, su kuriais visai atsitiktinai susiduriau.

O dabar visai ramia sąžine pereisiu prie aprašinejimo tų įspudžių, kokius įgavau pabuvęs penkias dienas Vilniaus krašto sodžiuose.

II.

Gyvenant man daugiau puses metų pusiau apmirusiame ir labai nuskurdusiame Vilniaus mieste ir sekant lietuviškąjį sąjudį — priejau išvados, kad to sąjudžio taip vadinamieji „vadai", ar kaip jie save vadina „inteligentai" yra labai fanatiški ir nervingi Robinzonai, kurie toliau savo nosies nieko nemato. Jie yra tipiški Robinzonai ir gyvena taip, tarytum, apie juos nieko nera, o siuboja vien tik tamsios šimtametes girios, kuriose jie laido savo gerkleles, plustasi, koliojasi — ir tiek. Jokios aiškios veikimo linijos jie neturi. Jokios gyvesnios iniciatyvos ar didesnio veiklumo, kuris užinteresuotų aplink juos gyvenančius žmones neparodo ir jokios didesnes įtakos Vilniaus miesto gyvenime nepareiškia. Daugelio atveju visa tai galima aiškinti ir sunkiomis išorinemis aplinkybemis, bet svarbiausia to viso sukiužimo priežastis paeina iš pačių lietuvininkų vidujinio gyvenimo ir tos perdiem sumiesčioniejusios taip vadinamos lietuviškos Vilniaus „inteligentijos", kuriai veik svetimas gyvas ir sudetingas gyvenimas. Ir kaip aš nuvykau ir pabuvau kelias dienas sodžiuj, lietuviskos liaudies tarpe, — tai pastebejau, kad ta visa „inteligentija" eina netik kad nepriešaky lietuviško gyvenimo ar kartu su gyvenimu, bet yra atsilikusi toli užpakaly nuo viso to gyvenimo ir jo rupesnių bei klausimų, kuriais gyvena sodžius ir tie rimtesnieji mokytojai, kurie atjaučia sodžiaus gyvenimo pulsą. Tarp taip vadinamų lietuviškų Vilniaus „inteligentų" ir lietuviškų Vilniaus krašto sodžių, kuriuos man teko atlankyti, mokant giliau stebeti—tuoj galima pamatyti didžiausią bedugnę: du visai skirtingus pasaulius. Bet apie tai veliau. Dabar man norisi su skaitytojais pasidalinti mintimis visai apie ką kitą. Butent, apie išorinį pavasario sodžių.

Išvykus keliąs dešimt kilometrų už miesto, tuoj metas į akis džiaugsmo pavašariu šypsąs sodžius. Sodžius iš pavirsiaus apgaubtas pavasario monais, papuoštas baltais besikvatojančiais sodais, slepiančiais už savęs skurdžias sąmanuotas lužnas ir dar skurdesnius tų lužnų gyventojus, kurie, tarytum, visiškai nejaučia, kad jiems pavasariu juokias baltas sodas, kad jiems paukščių dainomis skamba pavasario gamta. Jie, tos tikros, visų išnaudojamos darbo skruzdes, įsikibę dabartiniu metu į pavasarių alsuojančią žemę, knisa ją, tarytum, kurmiai neturedami laiko pasidžiaugti pavasarišku romantizmu. Tie išblyškę, suliesieję sermegiai, kaipo nedaloma gamtos dalis, užimti kartu su visa gamta milžinišku griovimo ir kurybos darbu. Jie valo, griauna žiemos puvenas, ruošdami dirvą naujiems paseliams, naujam sunkiai pelnamam duonos kąsneliui, kad užtikrinti sau bent minimalininį pragyvenimą visiems metams Taip ir trusia dabar kaime vargšas valstietis nuo valandos, kaip jį iš sunkaus miego pažadina rytines žaros spinduliai įsiveržę į surukusią pirkę,—ligi juodai nakciai. Jis ne romantikas, bet darbstus ir romus visų išnaudojamas realistas ir todel jam nera dabar laiko džiaugstis gamta, kuomet galva pilna įvairių neatideliojamų rupesnių; įvairių sunkių klausimų, kurie atspindi jo išvargusiame veide ir akyse, nieko bendro neturinčiais su linksma pavasario gamta. Ja dabar, kaip ir visuomet džiaugiasi įvairus storakaklai ponai, dykaduoniai, kurie minta to valstiečio kruvinu prakaitu. O vargšas valstietis dabar rūpinasi, kaip sudurti galas su galu, kaip sulaukti rudens, kuris ir jam gal šį tą atneš realaus apčiopiamo, kas pralinksmins bent valandelei jo rupestingą veidą. Tą nykų vaizdą aš pastebedavau visuomet, kuomet man tekdavo susidurti su kaimu pavasarį. Tas vaizdas man pasirode dar liudnesnis, kuomet aš susiduriau su Švenčionių apskrities sodžiais, kur valstiečiai itin skurdžiai gyvena, ir kur tarp kaimų styrantieji puikus dvarai, primena žiaurius baudžiavos laikus. Visur vienkinkiais, įsiapraudę paliegusius kuinus į visai primityviskus pakinktus ir vežimelius — skuba, trusia po menkus žemes plotelius, kurie jiems matomai užsiliko iš tų laikų, kaip ponai didino savo dvarus, išplešdami sau vis didesnius ir patogesnius žemes plotus. Tos padeties niekas nepakeite ir lig šiai dienai. Apie žemes reformą čia dar tik sapnuojama; tuo tarpu, kai daugelio dvarininkų žeme stovi apleista, nedirbama, trobesiai apgriuvę. Gi tie, kuri nori ir gali dirbti žemę — jos neturi.

Pr. An.

(b. d.)

„Patriotiškoji" žandarmerija.

Gegužes 15 d. Vilniaus lietuvių klubo saleje mūsų studentai suruošę Lietuvos nepriklausomybes 10 metų paminejima. Paminejimas buvo suruoštas taip, tarytum, studentai butų monopolizavę visą patriotizmą ir lietuvybę Vilniaus krašte. Tą reikšmingą šventę lietuviams, jie pasiryžo pamineti veik prie uždarytų durų. Daugelį moksleivių, kurie, regis, taip pat esame lietuviais, visiškai neleido salen. Bet už tai prisikviete įvairių svetimtaučių, o jų tarpe ir lenkų ne taip jau senai buvusių peoviakais, pries kuriuos ambicijos maišelis Msckevičius, taip „patriotiškai protestavo" „Vilniaus Aide". Dabar gi jis pats su jais kartu atsisedo mineti Lietuvos nepriklausomybes.

Ateję į paminejimą—lietuviai moksleiviai nebuvo įleisti salen. Visi pasipiktinę tokiu reiškiniu, kad peoviakams yra vieta, o mums nera, mes sustojom prieangy ir pradejom protestuoti, reikalaudami, kad ir mus įleistų salen. Bet išsiprantinę studentai neleido ir tokiu savo pasielgimu iššauke dar didesnį nepasitenkinimą moksleivių tarpe. Kiti buvo pradeję net trukšmauti. Ponai išejo malšinti ir pradejo įvairiai koliotis. O stud. Blažys pareiške, kad pašauks pagalbon lenkų policiją,

kuri numalšins „triukšmadarius". (Kokie greiti studentai—dargi per lietuvišką šventę šauktis pagalbon prieš lietuvius moksleivius lenkišką policiją. Ar ne gražus patriotizmas? Red.). Bet kaip ir tas nieko grąsinimas nepadejo—tuomet pats p. Veleckis užeme žandaro pareigas. Išejęs iš sales, griebe mokiniui Macutkevičiui už krutines ir norejo stumti nuo laiptų. Bet kuomet Macutk. pasake, kad dabar ne vergija ir kad p. Veleckis neturi teises taip elgtis, Veleckis koliodamas moksleivius nuejo savo keliais. Toks pasielgimas su aukštesnių klausių moksleiviais, iššauke didžiausią pasipiktinimą ir neapykantą ir nežinia, kas iš pasikarščiavimo išjunge elektrą. Bet likę salej studentai užsidege žvakes ir uže iki pat ryto.

Po tos šventes jie pradejo skųsti moksleivius globejams, reikalaudami, kad juos nubaustų. o tokie ponai, kaip Mackevičius, paraše net reikalavimą direktoriui, kad kai kurie mokiniai butų prašalinti iš gimnazijos. Be to, prasidejo didžiausias tardymas ir dabar nieko nekaltus moksleivius tardo, kas kele triukšmą, o pačių kaltininkų pedagogai lyg ir nemato. Negana to, žandaras Veleckis savo laikrašty Życie Ludu" Nr. 10, moksleivius isvadino **avinais bachurais, chuliganais** ir reikalauja, kad jie butų nubausti.

Ar gali aukštesniųjų klasių moksleiviai tyleti del tokių dalykų, kad juos spaudoj tokie „patriotai", kaip Veleckis, įvairiai koliotų? Musų pareiga protestuoti prieš tokį žandarmišką ir šlykstų elgiasį su moksleiviais ir neleisti visiems lipti sau ant sprando. Neperdesiu pasakęs, kad tokie žandarai, kaip Veleckis, kurie kimba nieko nekaltiems moksleiviams į krutines ir tokie, kaip Blažys, kurie grąso pasikviesti lenkų policiją talkon,—yra daug didesniais avinais ir bachurais už pačius moksleivius. Ir tadel musų pareiga neleisti, kad mes butume be jokio pagrindo spaudoj koliojami, bet reikalauti, kad p. Veleckis atšauktų tą šmeižtą ir jį pats sau prisiimtų.

Vienas iš moksleivių.

Iš politiniu pabegelių gyvenimo Rytprusiuos.

Rytprusiuos yra nemaža politinių pabegelių Jų žymi dalis iš Taurages apskrities, pabegę po sukilimo pereitą rudenį.

Vokiečių valdžia politinių pabegelių fašistams neišduoda, užtat bent vietine administracija, kai kuriose apskrityse, laiko musų kovotojus už demokratinę ir teisetą tvarką negeistinais svečiais. Nevarydami į Lietuvą atgal, pasistengia bent už sienos perejimą pusetinai nubausti. Tuo tarpu, kai vienoje vietoje už sienos perejimą policija baudžia penkiomis markemis, kitur, už tą pačią nuodemę ima — 60 markių, — litais sudaro 144. Kadangi dauguma pabegelių yra tik darbininkai arba mažažemiai, tai, negaledami tokios sumos sumoketi, gauna po 2—3 savaites kalejime sedeti. Pereitą rudenį, kai po Taurages sukilmo žmones pludo į Rytprusius pulkais, Ragaines kalejime vienu laiku už sienos perejimą sedejo 18 politinių pabegelių. Jie visi gavo po tris savaites kaleti. Ypatingai smarkiai baudžia Ragaines, Pilkalnio ir Goldapes teismai. Policija prie šito smarkaus baudimo prisideda tuo, kad ji iškarto nustato didelę pabaudą, o kuomet politinis pabegelis jos sumoketi negali, perduoda visą bylą teismui.

Lietuvos fašistine valdžia dare pastangų kai kuriuos politinius iš Vokietijos išgauti, sudarydama prieš juos fiktives kriminalines bylas. Kaip tai: pereitą rudenį Lietuvos policija pareikalavo išduoti Kazlauską Juozą (buvusį Virbalio miesto sekretorių) ir Žemaitį (iš Naumiesčio, Sakių apskr.). Abu kaltino pinigų išeikvojime, padarytame prieš du metu. Per du metu tuodu draugai nebuvo jokiais kal ininkais. Vokiečių valdžiai peržiurejus bylą ir atradus abu nekaltais—paleido. Bet vistik abu gavo pasedeti Pilkalnio kalejime biauriausiose sąlygose net po 5 savaites. Iš tikrųjų, Kazlauskas ir Žemaitis buvo pabegę kaipo politiniai ir, be abejo, karo lauko teismas butų juodu už dalyvavimą sukilime arba sušaudęs arba davęs sunkųjų darbą kalejimą

Tokią pat kriminalę bylą Kybartų policija norejo sudaryti prieš drg. Kilikauską. Bet iš to nieko neišejo. Vienok pasieke to, kad vokiečių policija laiko Kilikauską savo priežiuroje; jis privalo kasdieną, rytą 9 val., vokiečių policijoj registruotis ir, be to, jam užginta be policijos leidimo bent valandai laiko išeiti iš mažo Eitkuhnų miestelio ribų. Iki Kilikauskas Smetonos valdžiai nebuvo nusikaltęs, iki tol jis, kaipo Kybartų miesto viceburmistras, galejo kasdien eiti su sienos peržengimo liudimu" iš Kybartų į Eitkuhnus. Ir vaikščiojo. Dabar, kuomet pabego iš Kybartų, kaip neteisetos valdžios priešas, Eitkuhnuose demokratines valdžios laikomas, kaip nelaisvis.

Kai kur vokiečių policija persekioja platintojus laikraščio „Pirmyn".

Politinių emigrantų tarpe yra labai žymi dalis socialdemokratų arba jiems prijaučiančių.

Daugumas dirba pas ukininkus. Darbas, kaip pas kuriuos ukininkus, begalo sunkus ir labai menkai apmokamas. Yra darbininkų, kurie per žiemą dirbo visus imanomus ukyje darbus, per visą žiemą devejo savo drabužius ir už tą darbą ne fenigio negavo. Žinoma, ne pas visus taip. Paprastai dabar moka menesiui, kas savo drabužius nešioja, iki 45—55 markių, o kas ukininko drabužiais — 25—35 markes (Markis lygus 2 litam 40 centų).

Dirbtuvese ir fabrikuose gali darbą gauti tiktai tas, kas turi atatinkamą leidimą. Leidimas gauti nelengva. Amatninkas gali gauti savo specialybes darbo tik gavęs leidimą.

Visi politiniai be galo pasiilgę savo krašto, savo šeimų. Visi mielu noru grįžtų, bet kaip grįžti, kuomet ten laukia Šiaulių sunkiųjų darbų kalejimas, Varniai ir fašistų kumsčios. Bet viltis gyva, kad grysim. Gal tuomet kitiems prisieis užimti musų vietas, bet mes šituo nekalti, kas pasejo veją tas gaus valyt vetrą.

Vilnis.

Atidave fašistų valdžiai.

Jonas Miknius per 6 menesius dirbo Rytprusiuos. Pilkalnio aps. Bredšen kaime, pas ukininką Milerį: Del to, kad ukininkas dave prastą maistą, Miknius norejo nuo jo pasitraukti. Mileris perdave Miknių policijai. Kadangi Miknius buvo prisimaldavęs ne kaipo politinis, bet tik kaip ukio darbininkas, tai vietos žandaras Gyro amtsvoršteherio Neslingerio įsakymu balandžio 21 d. per Vizbarines pereinamą punktą išdave Miknių Lietuvos valdžiai prievarta.

Miknius, velionio Mikulskio pusbrolis, buvo politinis pabegelis. Jis klaidą padare, kad iškarto nesisake politinis esąs. Paskui, kuomet jau jį vare jis prase policijos jo Lietuvon neišduoti, kaipo politinio, bet policija į tai domes nekreipe ir išdave.

Redakcijos Atsakymai.

Obeliniui. Iš draugo gavom tik I laišką, kurį ir atspausdinam. Kitų gi laiškų, apie kuriuos klausi, kodel neatspausdinom,—dar ligi šiol negavom. Kai gausim—atspausdinsim.

Meteorui. *„Is vargo šalies"*, — gavom tik dabar. Bet kadangi medžiaga pasenusi — tai netalpiname. Kitus gi drg. straipsnelius dedame į šį Nr. Rašyk daugiau, laukiame.

S. Budetojui. Visą gautą medžiagą talpinam į šį Nr.

J. Beduoniui. Eilerastį ir korespondenciją talpiname. „Pirmyn" nurodytu adrisų pasiųsim. Drg. rašykit dauglau.

Deltai. Tamstos straipsnių kol kas dar negavome. Rašykite daugiau ir dažniau.

Varpeliui. Butų labai gera, kad draugas juo greičiau prisiųstumet pažadetą „Liaudies Bibliotekai" medziagą.

Z. K. Pinigus gavom. Ačiu. Laikraštį jau administracija pasiunte.

Visiems kitiems, širdingai dekojame už prisiųstas korespondencijas ir suteiktas šiaip žinias. Laukiame dauglau.

Laisves Draugui. Straipsnį gavome. Rasyk daugiau.

Laikraščio „Pirmyn" apyskaita.

Š m. balandžio men. 30 d. Vilniaus krašte gyvenančių politinių Lietuvos emigrantų propogandos sekcija, kurią sudaro laikraščio „Pirmyn" redakcija ir administracija, — savo posedy suvede „Pirmyn" leidimo ir platinimo apyskaitą už pirmąjį pusmetį, kad paskelbus ją visuomenes žiniai. Apyskaita nuo 1927 m. lapkričio men. 1 d. iki 1928 balandžio men. 30 dienos atrodo sekančiai:

I. Propogandos sekcijos pajamos.

Propogandos reikalui per tą laikotarpį gauta aukų ir pasalpų:

1.	Iš Vokletijos social-demokratų partijos	2200 R. Markių (528 dol.)
2.	Iš Lenkijos socialistų partijos	1273 auks. 50 sk.
3.	Iš pavienių draugų, gyvenančių Amerikoj	227 dol.
4.	„ „ „ „ Lietuvoj	101,50 dol.
5	Surinkta už išplatintus laikraščius Lietuvoj	93
6	Už parduotus laikraščius ir prenumeratas Vilniaus krašte	621 auks. 80 sk.
7.	„ laikraščio prenumeratas kitose valstybese	22 „ 30 „
8.	„ knygutes: „Revoliucines Dainos" ir Žodis Jaunimui"	217 „ — „
	Viso	10.537 auk 68 sk.

II Išlaidos nuo 1927 m. XI. 1 d. iki 1928 m. IV. 30 d.

1.	Už laikraščio spauzdinimą ir popierį iki 1928 m. balandžio 30 d. išmoketa	6.400 auk. — sk.
2.	„ atspauzdinimą „Revoliucinių Dainų" ir „Žodis Jaunimui"	525 „ — „
3.	„ atsišaukimų atspauzdinimą išmoketa	285 „ — „
4.	Laikraščio platinimui ir redakcijos bei administracijos išlaidos	902 „ 50 sk.
5.	Visos kitos organizacines išlaidos ir pasalpos	973 „ 50 sk.
	Viso	9.086 auk. — sk.

III. Tolimesnis spaudos darbas.

Tokiu budu, tolimesniam spaudos darbui: kaip tai laikraščio „Pirmyn", atsišaukimų ir įvairių brošiurų leidimui—propogandos sekcijos kasoje liko 1.451,68 auk.

Tų lešų tolimesniam priešfasistines spaudos darbui, jeigu ji dirbti sekcijos numatytu planu — ilgai nepakaks. O priešfašistine spauda, norint padeti Lietuvos darbo liaudžiai numesti nuo savo pečių fašistinį jungą — yra butinas dalykas, kaipo vienas iš svarbiausių akstinų sužadinti mases revoliuciniam veiksmui, uždegti juose laisves ir kovos troškimus už savo krašto ir darbo žmonių šviesesnę ateitį. Todel, mes išreikšdami dar kartą didžiausią padeką tai socialistinei ir demokratinei visuomenei, kuri mus pareme sunkioj kovoj prieš juodąjį fašizmą, pavergusį Lietuvą — giliai tikime, kad ji musų neužmirš ir ateity. Be to, mes atsikreipiame į visus tuos pažangiuosius lietuvius, kurie gyvena Amerikoj ir Lietuvoj ir kuriems brangi Lietuvos šviesesne ir kulturingesne ateitis, kad jie mus, musų kilniame kovos darbe, visomis išgalemis paremtų. Draugai, steigkite visur, kur tik galite, aukų rinkimo burelius, siųskite pavieni asmens aukas kovos spaudai, kurių tikslu yra skleisti musų krašte laisvą revoliucinę kovos mintį ir raginti liaudį žutbutinen kovon prieš musų bendro gimtojo krašto tiranus Smetonas—Plechavičius—Voldemarus ir t. t., — ir mes pamatysime, kaip greit bus sutriuškinta fašistine reakcija Lietuvoj. Tuo tikslu mes atsikreipsime ir į kitų valstybių socialistines partijos, kad jos paremtų mus kovoj. Bet pirmon eilen mes kreipiames į socialistinę ir demokratišką Lietuvos ir Amerikoj lietuvių visuomenę. Nes mes žinome, kad ta visuomene daugiausiai prisidejo prie kovos prieš cariskąją reakciją ir tikime, kad ji daugiausia prisides muoralia ir medžiagine paspirtimi prie Lietuvos liaudies kovos už išsiliosavimą iš fašistinio jungo.

Apie aukas, mes kaip ir lig šiol, pranešime tiems asmenims, nuo kurių gausime, laiškais, gi pusmečiui praejus—paskelbsime bendrą apyskaitą.

Sekcijos Valdyba.

Vilnius, 1928 m. balandžio m. 30 d.

Ats. Redaktorius ir leidejas: Stasys Dainauskas. „ZORZA" Spaustuve Vilniuje.